

Nestabilnost meje samo v glavah „mračnih sil“

Na proslavi ob stoletnici tovarne na Sladkem vrhu je govoril tudi predsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije Andrej Marinc, ki je poleg stališča do notranje-političnih zadev Slovenije obširno govoril o odnosih do Koroške in o oživiljanju velikonemškega šovinizma in nacionalizma v naši deželi. „Očitno gre za oživiljanje velikonemškega šovinizma in nacionalizma“, je dejal, kajti „kako bi si sicer mogli razlagati širjenje antijugoslovanskega razpoloženja, ki se nadaljuje in se ponovno kaže v nekaterih akcijah, ki napovedujejo ‚vročo jesen na Koroškem‘“. In dalje: „Za uresničenje 7. člena državne pogodbe, ki predstavlja mednarodno obveznost Avstrije, se postavljajo zahteve po ugotavljanju manjšine, kar je cela Evropa, ki pozna probleme manjšin, že zdavnaj opustila kot metodo pri reševanju problematike manjšin. In dalje: v času, ko se v Evropi na osnovi medsebojnih sporazumov in pogodb rešujejo še zadnja preostala vpra-

šanja meja po drugi svetovni vojni, nekdo neti in dela preplah glede neke nestabilnosti meje med Avstrijo in Jugoslavijo. Pri tem pa ves svet dobro ve, da je Jugoslavija v svojem lastnem in mednarodnem interesu med glavnimi bojevniki miru, miroljubne koeksistence in neuvrščenosti.“

„Najbrž ni težko ugotoviti, da vse to ni v interesu Avstrije in Jugoslavije, ampak v interesu mračnih sil, katerih ‚dobrote‘ smo mi in cela Evropa že okusili.“

V nadaljnjem govoru je Marinc pozval avstrijsko vlado, da reši manjšinsko vprašanje na Koroškem v direktnih pogovorih med koroškimi Slovenci in vlado.

Verjetno bodo na Dunaju (saj na Koroškem slovensko ne znajo brati) tale poziv in resno opozorilo zopet prešli in se raje spuščali na domnevanja, da se bo pač problem dal rešiti pri kozarcu vina med Kirchschrägerjem in Minićem, v trajnem upanju, da je Ljubljana eno, Beograd pa drugo.

Tudi jaz bi rad znal dva jezika

PRIJAVI OTROKA
K DVOJEZIČNEMU
POUKU

MELDE DEIN KIND
ZUM ZWEISPRACHIGEN
UNTERRICHT AN

Auch ich möchte zwei Sprachen sprechen

Eltern - gebt den Kindern Lebenschancen!

Von allen, für das Leben der Menschen wichtigen Tatsachen ist die wichtigste die, daß der Mensch ein menschenwürdiges Dasein nur durch das Zusammenleben und Zusammenarbeiten mit vielen anderen Menschen gewinnen und sichern kann, daß eine, im Sinne dieses Wortes menschliche Existenz nur in Gesellschaft möglich ist. Der Prozeß des Entstehens, Entfaltens Weitergebens und Veränderns der Gesamtheit menschlicher Lebensbedingungen und Lebensformen, das heißt, der Kultur, kann sich nur im Zusammenleben und Zusammenarbeiten in der Gesellschaft vollziehen. Er ist das Ergebnis der Erfahrungen, des Wissens, des Denkens, des Fühlens und des Wollens der Menschen und der Auseinandersetzung und Verständigung darüber.

Was Menschen erfahren, wissen, denken, fühlen und wollen, drücken sie durch ihre Sprache aus. Durch dieselbe Sprache können andere Menschen solche Mitteilungen verstehen. Die Sprache ist so das Mittel zur Auseinandersetzung und zur Verständigung über unterschiedliche oder gleiche Erfahrungen, unterschiedliches oder gleiches Wissen, Denken, Fühlen und Wollen, die Grundbedingung für das Zusammenleben und Zusammenarbeiten und damit für das Entstehen, Entfalten, Weitergeben und Verändern der Kultur und daher der Schlüssel zur Gewinnung und Sicherung eines menschenwürdigen Daseins.

Je besser ein Mensch die Sprache beherrscht, um so besser kann er sich mit anderen Menschen auseinandersetzen und verständigen und so auch für sich ein menschenwürdiges Dasein gewinnen und sichern. Der Mensch lernt jedenfalls die Sprache seiner Mutter. Mit der Muttersprache wächst er auf und sie ist die Sprache, die er am besten beherrschen wird, wenn sie auch seine Bildungssprache in der Schule ist. Nach dem früher Gesagten ist so der muttersprachliche Unterricht eine unersetzliche Bedingung für die Gewinnung und Sicherung eines menschenwürdigen Daseins und wie dieses daher ein Menschenrecht. Jedes politische Gemeinwesen, das das Recht auf Menschenwürde ernst nimmt, sorgt daher für einen guten muttersprachlichen Unterricht in der Schule und durch die Schule.

Die Muttersprache ermöglicht unmittelbar freilich nur Auseinandersetzung und Verständigung, Zusammenleben und Zusammenarbeiten mit Menschen der eigenen Sprache. Zur notwendigen Auseinandersetzung und Verständigung, zum Zusammenleben und Zusammenarbeiten mit Menschen einer anderen Sprache ist es erforderlich, diese zu beherrschen. Es ist naheliegend, daß das die Sprache derjenigen ist, mit denen man im täglichen Leben am meisten zu tun hat. Für die Kärntner Slowenen ist das die deutsche Sprache. Für sie ist es selbstverständlich, auch diese Sprache erlernen zu wollen. Aber auch dafür kommt dem muttersprachlichen Unterricht große Bedeutung zu, weil die Beherrschung der Muttersprache die beste Voraussetzung für die Erlernung einer Fremdsprache ist.

Obwohl die im Geltungsbereich des Minderheiten-Schulgesetzes für Kärnten gebotene Möglichkeit, den Unterricht auch in slowenischer Sprache zu erhalten, rechtlich verschieden beurteilt werden mag, hängt es bei allen Möglichkeiten, die die Schule den Kindern bietet, immer auch von den Eltern ab, ob sie genützt werden. Die Entscheidung der Eltern für die Teilnahme ihrer Kinder am Unterricht in ihrer slowenischen Muttersprache nimmt für die Kinder die Lebenschancen wahr, die mit der Beherrschung der Muttersprache verbunden sind, nämlich den Schlüssel zur Gewinnung und Sicherung eines menschenwürdigen Daseins zu erhalten und zu gebrauchen. Wer aber seine Kinder deutscher Muttersprache zum zweisprachigen Unterricht anmeldet, bietet diesen die erweiterten Lebenschancen, die sich aus der Fähigkeit der Auseinandersetzung und Verständigung in einer Fremdsprache vor allem dann ergeben, wenn es um das Zusammenleben und Zusammenarbeiten im eigenen Land geht.

Josef Guttenbrunner,
LAbg. und Amtsführender Präsident
des Landesschulrates für Kärnten

KJE JE OSTALA RESNOST?

V ponedeljek je postalo docela jasno, kako pot hodi v vprašanju manjšinske zaščite na Koroškem zvezni kancler dr. Bruno Kreisky in z njim seveda avstrijska socialistična stranka. V Alpbachu je odgovoril kancler na vprašanje poslance ljudske stranke Ermacore, da ne podcenjuje pomena pravnih ved, da pa informacije znanstvenikov niso vedno soglasne. V zadevi ugotavljanja manjšine se mu zdi vsakakor mogoče, da se ta izvede, četudi smatrajo to nekateri izvedenci mednarodnega prava za problematično, če prizadeta manjšina ugotavljanje odklanja.

Mačka je torej iz vreče, fronte so postale jasne. Tudi v tem vprašanju so kretnice postavljene za majhno koalicijo med SPÖ in FPÖ. In tako se nadaljuje avstrijska notranja politika v senci zahodno-nemške, le s to razliko, da se naši svobodnjaki le bolj dajo primerjati z NDP (Nationaldemokratische Partei) kot z FDP (Freie demokratische Partei) v Nemčiji. Lahko brez vsega rečemo, da je izbrisana s to izjavo zadnja samostojnost v odločitvah SPÖ in s tem seveda tudi ostanke socialistične politike nasploh.

Poglejmo, kako se odraža politika opuščanja socialističnih načel v SPÖ sami. Najvidnejšo fronto proti še močnejšemu uveljavljanju svobodnjakov je že ustvaril predsednik parlamenta in šef sindikatov Anton Benya, saj se nenehno zavzema za sodelovanje z drugo veliko stranko, ÖVP. V tem zornem kotu pa dobiva tudi konflikt med koroškim deželnim glavarjem Simo in strankinim vodstvom novo podobo. Ne gre namreč samo za stolčke in mesta v tem boju, gre za linijo strankine politike, kajti tudi Sima je moral v pretekli jeseni doživeti, da so ga psovali in opljuvali ravno pripadniki

tiste stranke, ki jo Kreisky obožuje. Za takega človeka je seveda težko verjeti, da more takovrstna politika dovesti do uspehov. Ali ni dejstvo, da je Sima »mož prvih dni« za socialiste na Koroškem po drugi svetovni vojni. Doživljal je vse napore po vojni, da je bilo le obema velikima strankama skupno možno pripeljati Avstrijo do sedanjega standarda. Zato tudi špekulacije, da deželnega glavarja Simo ne podpirajo samo številni volilci po vseh predelih Koroške, marveč prav tako visoke osebnosti na Dunaju, govoriyo prav o predsedniku Benyji.

Gre še za drug premik v načelih politike. Stara garda politikov, ki so smatrali politiko ne samo kot vir kopičenja materialnih dobrin, izumira. Saj vidimo pri Simi, da ga ne mikajo stolčki pri Kelag itd., ne more in noče pa razumeti, da je za njim tudi mnogo funkcionarjev, ki prav tako jemljejo v zakup, da so mnogo žrtvovali za stranko in hočejo za to imeti svoje plačilo.

Razumljivo je, da je izhod iz tega zapletenega stanja jako težaven za predsednika stranke Wagnerja. Pred seboj skregano stranko, v kateri se boj za stolčke iznaša že v javnosti in ki se strne samo v »vprašanje Sime«; za hrbtom pa deželnega glavarja samega, ki je spoznal, da hvaležnosti v politiki ni in zato družbe ne razume več. Prav za Koroško, ki vse bolj pričakuje napovedano »vročo jesen«, kjer vladajo na južnem Koroškem spet nacionalistični župani, ki jim že slovenska beseda sama smrdi, pa je potrebna urejena hiša, seveda tudi kar se tiče pravic slovenske narodnostne skupnosti. To bi morala SPÖ spoznati tudi že po lanskoletni jeseni. Zaupanje v resnost stranke ne ustvari že ime samo!

W.

Ko manjšina stvarno ni več manjšina

V Jugoslaviji so v polnem teku razprave o novi ustavi Jugoslavije. Te razprave teko vzporedno tudi z razpravami o novi ustavi SR Slovenije.

O pomenu nove slovenske ustave je predsednik slovenske skupščine Sergej Kraigher nedavno tega dejal v posebni izjavi za gledalce beograjske televizije: „Osnovna načela, na katerih temelji in iz katerih izhaja ustava SR Slovenije, so pravzaprav načela naše socialistične družbe, njenega razvoja in njene perspektive.“

no priča uvodni člen ustave, ki daje oznako bistva SR Slovenije. Po tej označbi je SR Slovenija „država, ki temelji na suverenosti slovenskega naroda ter na oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.“ Po družbenem bistvu pa je SR Slovenija hkrati „socialistična samoupravna demokratična skupnost delovnih ljudi in občanov slovenskega naroda ter italijanske in madžarske narodnosti.“

Že taka označitev družbene vsebine slovenske države kot sestavnega dela Jugoslavije sama po sebi priča, kako sta italijanska in madžarska narodnost upoštevani kot enakopravni del v sklopu slovenske države.

Osnutek ustave vrhu tega v vseh tistih členih, ki govorijo o predstavnih telesih na vseh ravneh postavlja pravico narodnosti, da imata lastne predstavnike v njih. Tako na primer člen 180, ki obravnava sestavo občinskih svetov določa, da „na območjih, kjer živijo poleg pripadnikov slovenskega naroda tudi pripadniki italijanske in madžarske narodnosti, morata biti ti narodnosti zastopani v občinskem svetu“.

Položaju narodnosti in njihovih pravic pa je vrhu tega v osnutku nove slovenske ustave namenjeno še posebno poglavje, ki nosi naslov „Pravice italijanske in madžarske narodnosti in njihovih pripadnikov.“

Takole ustava zagotavlja pravice teh narodnosti.

Sergej Kraigher je v tej izjavi posebej omenil tudi pomen novosti, ki jih nova ustava prinaša za narodnostni skupnosti, italijansko in madžarsko, ki živita na ozemlju Slovenije. Izhajamo iz načela, je dejal Kraigher, da so pravice italijanske in madžarske narodnosti in njenih pripadnikov po pravilu uresničujoče v samoupravnih odnosih v občini, kjer pripadniki teh narodnosti živijo in delajo, ustava pa posebej določa; kdaj ima republika dolžnost skrbeti, da se pravice in enakopravnost narodnosti uresničijo.

Kako sta narodnosti v okviru SR Slovenije enakopravno vključeni v celotno družbeno tkivo slovenske države dovolj zgovor-

Pravice italijanske in madžarske narodnosti in njihovih pripadnikov

242. ČLEN

Italijanski in madžarski narodnosti je zagotovljena pravica, da svobodno uporabljata svoj jezik, izražata in razvijata svojo kulturo ter v ta namen ustanovljata organizacije, uporabljata svoje narodnostne simbole ter uresničujeta druge, z ustavo določene pravice.

Na območju, kjer živijo poleg pripadnikov slovenskega naroda tudi pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti, sta italijanski oziroma madžarski jezik enakopravna s slovenskim jezikom. Z zakonom ter s statutom občine in s samoupravnimi splošnimi akti samoupravnih organizacij in skupnosti se določi način uresničevanja pravic pripadnikov italijanske in madžarske narodnosti.

Na območjih, kjer živijo poleg pripadnikov slovenskega naroda tudi pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti, je pripadnikom obeh narodnosti zagotovljen pouk v njihovem jeziku. Z zakonom se lahko uvede dvojezična vzgoja in izobraževanje v vzgojno-varstvenih organizacijah in šolah ter učenje slovenskega jezika v šolah in narodnosti in obratno.

Socialistična republika Slovenija skrbi za razvoj šolstva, tiska, drugih sredstev javnega obveščanja in kulturno-prosvetnega dela italijanske in madžarske narodnosti in za usposabljanje kadrov, ki so pomembni za uresničevanje položaja in pravic narodnosti ter v ta namen zagotavlja potrebno pomoč.

Socialistična republika Slovenija podpira razvoj odnosov med italijansko in madžarsko narodnostjo in njunima matičnima narodoma z namenom, da narodnostima zagotovi kulturni in jezikovni razvoj.

243. ČLEN

Pravice in dolžnosti, ki so posebnega pomena za italijansko in madžarsko narodnost, uresničujejo pripadniki obeh narodnosti v skladu z zakonom s tem:

— da skupaj z drugimi delovnimi ljudmi in občani na območjih, kjer živijo poleg pripadnikov slovenskega naroda tudi pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti, urejajo vprašanja, ki so temeljnega pomena za uveljavljanje njihovih ustavnih pravic;

— da lahko ustanovijo samoupravni narodnostni skupnosti, v okviru katerih:

a) spremljajo, skrbijo in dajejo pobude za razvijanje njihove narodne kulture;

b) spremljajo, skrbijo in dajejo pobude na področju vzgoje in izobraževanja;

c) skrbijo in dajejo pobude za razvoj narodnostnega tiska in drugih sredstev javnega obveščanja ter založništva;

č) spremljajo gospodarski položaj na območjih, kjer živijo poleg pripadnikov slovenskega naroda tudi pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti;

d) sodelujejo z narodnostnimi skupnostmi v drugih republikah in avtonomnih pokrajinah;

e) razvijajo stike z matičnima narodoma zaradi svojega kulturnega in jezikovnega razvoja;

— da svobodno uporabljajo svoj jezik, razvijajo in izražajo svojo kulturo ter v ta namen ustanovljajo organizacije in društva;

— da uporabljajo narodnostne simbole.

244. ČLEN

Komisija Skupščine Socialistične republike Slovenije za narodnosti obravnava vprašanja, ki zadevajo narodnostni značaj, položaj, pravice in razvojne možnosti italijanske in madžarske narodnosti.

Komisijo sestavlja enako število pripadnikov slovenskega naroda, italijanske in madžarske narodnosti.

Četudi so navedena določila dovolj jasna in sama po sebi zadosti prepričljiv dokaz, kako italijanska in madžarska narodnost dejansko izgubljata značaj manjšine in se pojavljata kot povsem enakopravni del v skupnosti z večinskimi, se pravi slovenskim narodom, pa vendarle ne bo odveč nekoliko podrobneje obrazložiti bistvo in pomen posameznih ustavnih določil, ki zadevajo vprašanja italijanskega in madžarskega življa v Sloveniji.

Opozoriti velja na določilo ustave, ki predvideva možnost, vendar je ne zapoveduje, ustanovitve dvojezičnega šolstva na območjih, kjer prebivajo pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti. Ustava zgolj dopušča možnost pač zato, ker je odločitev o tem vsekakor stvar prebivalcev takih jezikovno mešanih območij samih. Pripomniti kaže, da taka dvojezičnost že obstaja v Prekmurju in je dala zelo dobre sadove. Kaj je bistvena značilnost takega dvojezičnega šolstva, in kaj tako šolstvo pomeni za narodnost. Predvsem pomeni odpiranje te narodnosti v celotno gospodarsko, družbeno in vsakršno drugo življenje njenega območja. Če je namreč šolanje otrok narodnosti zgolj v materinem jeziku, potem je možno dvoje: ali se njeni pripadniki zapirajo v svoj lastni krog, in obstaja med njimi in pripadniki večinskega dela prebivalstva nenehna jezikovna pregrada, ali pa se pripadnik narodnosti, ki se je izšolal v svojem jeziku, ob nadaljnjem študiju odtuji lastnemu jeziku. Vsekakor pa je položaj narodnosti, ki je na določenem območju številčno v manjšini, (Nadaljevanje na 5. strani)

Združitev: Egipt - Libija

Radio Kairo je sporočil, da sta se združila Egipt in Libija. Gre namreč za sad kompromisa med zahtevami libijskega predsednika Gadafija po takojšnji združitvi med obema državama in stališčem egiptovskega predsednika Sadata, ki zagovarja potrebo po postopni združitvi. Anvar El Sadat (levo) in Moamar Gadafi (desno) pred nekaj dnevi v Kairu.

PRI NAŠIH BRATIH V ITALIJI:

Konzulta za slovenske probleme na Goriškem

Kmalu bosta minili dve leti, odkar je občinski svet v Gorici z veliko večino glasov odobril ustanovitev občinske posvetovalne konzulte (sosveta) za proučevanje problemov slovenske narodne skupnosti na področju občine.

Po dolgem zavlačevanju in odlašanju so pri občinski upravi le pristopili k prvim korakom za konkretno izvedbo tega sklepa. Na svoji zadnji seji prejšnji teden je občinski odbor pregledal in potrdil statut, ki bo obravnaval življenje in delo tega posvetovalnega odbora. Na eni prihodnjih sej bo o njem razpravljali še občinski svet in na osnovi prvega sklepa je pričakovati, da ga bo kot prvič odobril z veliko večino.

Statut predvideva, da bo štela konzulta

15 članov, ki jih bo imenoval občinski svet, ter da se bo obnovila ob vsaki izmeni občinskega sveta. Kot rečeno, bo imela le posvetovalni značaj in bo predlagala ustrezne sklepe za reševanje problemov slovenske skupnosti na področju občine občinskemu svetu v okviru občinske skupnosti. Statut določa tudi, da bo uradni jezik na sejah konzulte slovenščina, kar bi pomenilo, da ga bodo morali sestavljati ljudje, ki so večiči slovenskega jezika, se pravi Slovenci.

Goriški Slovenci pričakujejo, da bodo z ustanovitvijo te konzulte izdelali konkretne predloge za rešitev številnih slovenskih problemov in da jih bo občina dejansko tudi izvedla ter jih potem razširila na vse ozemlje, kjer živijo Slovenci v Italiji.

POLITIČNE NOVICE

SVARILO IZ HIROŠIME

V Hirošimi, kjer je pred 28. leti z ameriškega letala padla prva atomska bomba, se je pred kratkim zbrala množica okrog 20.000 ljudi. Spregovoril je mestni župan ter izrazil svoje začudenje, kako je mogoče, da Francozi še danes delajo poskuse z atomskimi bombami; hkrati je naslovil na Združene države Amerike, Sovjetsko zvezo in Kitajsko poziv, naj prenehajo z atomskimi poskusi. Zborovanje je bilo na mestu, kjer je padla bomba. Letos so odkrili ploščo z 2.650 imeni tistih Japoncev, ki so na posledicah atomske eksplozije umrli letos. Po uradnih podatkih je bomba povzročila smrt 82.843 Japoncev, toda drugi „neuradno“ domnevajo, da je število žrtev znašalo 200.000. V Washingtonu je japonski ministrijski predsednik Tanaka dejal, da se Japonska ne bo oborožila z atomskimi bombami.

NEMŠKA NACISTIČNA STRANKA PRED RAZSULOM

Tiskovni urad zahodnonemške zvezne vlade je sporočil, da bo edina nemška skrajnodesničarska stranka, to je nacistična stranka NPD kaj kmalu razpuščena. Vzrok tega naj bi bil z ene strani v okolnosti, da se je število njenih pristašev zelo občutno skrčilo, z druge pa v dejstvu, da banke tej stranki nočejo dati kreditov. Po podatkih zahodnonemškega ministrstva za notranje zadeve je število pristašev nacistične stranke padlo v zadnjih štirih letih kar za polovico in znaša danes le še 14.500 vpisanih. Na zadnjih volitvah je stranka prejela samo 0,6 odstotka vseh volilnih glasov. Za volilno propagando si je stranka izposodila skoraj dva milijona mark, ki pa ju ne more vrniti.

ČU EN LAI SVARI EVROPO PRED SOVJETSKO ZVEZO IN ZDA

Kitajski ministrijski predsednik Ču En Lai je med sprejemom, ki ga je priredil odpotovanju nizozemskih parlamentarcev na obisku v Peking, naslovil na Evropo svarilo pred „iluzornim popuščanjem napetosti“. Evropejci se morajo paziti tako Američanov kakor Sovjetov. Zahodna Evropa bi

se morala združiti in ojačiti svojo obrambo, kajti Amerika in Sovjetska zveza se čedalje bolj oborožujejo. Ču En Lai je pripomnil, da so sovjetske vojne ladje letos prvič preplule morskino ožino med Japonsko in Kitajsko. Dejal je tudi, da je Kitajsko pripravljena na vse in da ne bo nikomur pustila, da bi stopil na njeno ozemlje.

IRSKÉ BOMBÉ RAZBURJAJO ANGLEŽE

Sam ministrijski predsednik Edward Heath je s posebno listino opozoril angleško javnost, naj se varuje pred bombnimi atentati. Angleška vlada namreč pričakuje, da se bo revolucionarna dejavnost irskih skrajnežev prenesla iz Londona, kjer je že eksplodiralo več bomb, tudi v druga mesta po Veliki Britaniji. Poveljniki angleške vojske na Severnem Irskem so poročali v London, da jim je uspelo omejiti ustreljalna nasilja irskih skrajnežev na Severnem Irskem. Kaže, da so ti, se pravi, pristaši tajne republikanske armade IRA sklenili svojo akcijo razširiti na Veliko Britanijo. V petek je v prostorih emisijskega zavoda Bank of England eksplodirala bomba, ki je ravnatelju neke zavarovalnice odtrgala roko. Dan nato se je bomba razpočila v prostorih londonske blagovne borze. Skrajneži razpošiljajo na različne naslove po Veliki Britaniji bombna pisma.

ZAKAJ KISSINGER NAMESTO ROGERSA?

Glede spremembe v ameriškem državnem departementu (zunanjem ministrstvu) je „The International Herald Tribune“ objavil zanimiv komentar. Iz tega se vidi, da je Nixon izbral Henryja A. Kissingerja res preračunljivo. Bil mu je ne samo do tega, da poživi dejavnost zunanjega ministrstva, temveč tudi zato, da dvigne ugled svoje vlade. Zaradi velikih zunanjepolitičnih uspehov, ki jih je Kissinger dosegel med pogajanjmi za mir na Daljnem vzhodu, se je njegov ugled med odgovornimi politikami pa tudi med ljudskimi množicami po vsem svetu silno dvignil. Zato je Nixon poklical prav Kissingerja v zunanje ministrstvo v trenutku ko je politični škandal „Watergate“ zmanjšal ugled samega predsednika ZDA.

Odlična mladinska knjiga

Joža Vovk, **Naš Brček**, življenje vaškega poredneža. Ljubljana 1972, deset letosna knjiga Slomškove založbe. Opremil in ilustriral Janez Trpin.

Pesnik in pisatelj Joža Vovk (rojen 1911 v Češnjicah pri Podnartu), je še razmeroma mlad (1957) sklenil svoje življenje kot župnik na Jezerskem. Bil je duhovit in plodovit pesnik in pisatelj. Izšlo je več njegovih pesniških in pisateljskih del. Najbolj je zaslovel s svojo mladinsko knjigo „Naš Buček“, v kateri je opisal življenje vaškega poredneža. Knjigo je napisal med nemško zasedbo kot begunec v Beogradu, izšla pa je med vojno v Ljubljani. Vendar je okupator večji del izdaje uničil. Zato je ponatis bil potreben in koristen, zlasti ker se pripravljata tudi nemški prevod in slovenska mladina ne sme biti prikrajšana za tako dragoceno domačo umetnino.

Prof. Jože Gregorič pravi v „Glasniku slov. duhovniškega društva“, leto II., stran 127:

„Dobrih mladinskih knjig je malo. Prednost „Našega Bučka“ je, da je delo domačega pisatelja in oris razmer, v kakršnih je do zadnje vojne doraščala večina naše podeželske mladine... Pisatelj je Bučkove nagajivosti in porednosti strnil v trinajst poglavij, med katerimi je najlepša zgodba „Osem kovačev“. Drugod vidimo Bučkove dogodivščine doma in na vasi, pri igri in na paši, v šoli, v cerkvi in v zvoniku. Ker je hotel biti povsod zraven in je imel svoj deški ponos ter jezico, se je zapletel v marsikak pretep in nezgodo. Doma je bil večkrat pošteno kaznovan, nekoč pa ga je zadela obsodba in kazen tudi po nedolžnem (tat). To

se primeri človeku v mladosti in pozneje. Pisatelj Joža Vovk se je poglobil v duševnost razvijajočega se dečka, ki se mu na vsakem koraku odpira nov svet in širi duševno obzorje.

Knjiga je napisana v preprostem realističnem slogu, ki je doraščajoči mladini najbolj primeren. Iz vsake zgodbe diha nevsiljiva vzgojna misel, ki jo bo lahko tudi otrok razbral, če mu je niso že starši in vzgojitelji razodeli...“

Pisatelj Joža Vovk je za ponatis in za prevod v nemščino pripravil uvod. Ta se takole glasi:

„V Bučku boste našli košček samega sebe. Ob branju se vam bodo začele odpirati strani vaše lastne mladosti, včasih mladosti doživljajev, le da vi živite v drugih krajih in razmerah. Ob „Bačku“ boste pogledali v pisano šaro majhnih dogodkov: nesreč, krivic, solza in smeja malega junaka povesti. Čeprav je še čisto majhen, navaden vaški pobič, vendar z vso otroško naivnostjo, deško razposajenostjo, z mehkim srcem, a tudi s pogumnim pogledom... Če bo po toliko letih od prvega natisa „Buček“ spet došel k naši in celo k tuji mladini, me to zelo radosti. Le prisluhnite ob njem utripom naše domačnosti, le prisluhnite dečku slovenske krvi in slovenske besede!“

■ „Našega Bučka“, ki ga je nanovo ■ ilustriral akad. slikar Janez Trpin, je ■ pisatelj Turnšek sprejel v izdajo ■ Slomškove založbe in izdaji napisal ■ tudi prav izviren uvod. Izdaja je že v ■ enem letu pošla. Na Koroškem ima ■ nekaj izvodov še Mohorjeva knjigar- ■ na v Celovcu. Cena elegantno oprem- ■ ljeni knjigi s 166 str. je samo 40.— ■ šilingov. J. P.

Zanimiva izjava slovitnega avstrijskega komponista Roberta Stolza

Na kratko smo že v prejšnji številki pisali, da je komponist Robert Stolz pred kratkim praznoval svoj 93. rojstni dan. V tej zvezi ne bi bilo napak, če bi našim cenjenim bralcem posredovali članek, ki je izšel v mariborskem Večeru pod naslovom: „Bil sem drugi kapelnik v mariborskem gledališču.“ (Op. ured.)

S posredovanjem holandskega amaterskega estradnega umetnika smo dobili zanimivo pismo Roberta Stolza iz njegovega sekretariata. Bralci Večera se verjetno še spominjajo reportaže in intervjuja s holand-

Naj še omenimo, da bi holandski amater rad nastopil v Mariboru prihodnje leto v maju tudi pred širnim občinstvom.

V prilogi k svojemu pismu nam je Holandec poslal tri zanimive dopise. Vodstvo avstrijske televizije mu sporoča, da je pripravljeno v prihodnjem letu organizirati njegov nastop v eni izmed znanih avstrijskih televizijskih sobotnih oddaj — „Dober večer vam želi Heinz Conrads“.

Za prav prijetno presenečenje pa je poskrbel operetni komponist Robert Stolz. V pismu, ki ga je naslovil na holandskega estradnega umetnika, piše med drugim, da

Komponist Robert Stolz se je rodil v Gradcu 25. avgusta 1880. Deloval je kot gledališki kapelnik v Mariboru, Brnu, Mannheimu, na Dunaju. Od leta 1938 do 1946 je živel v emigraciji. Najbolj znana so njegova dela: „Ples v srečo“, „Deklica“, „Venus v svili“ in „Vigred v Pratru“.

Slika: „Mojster opere“ Stolz (na desni) v družbi svoje žene Einzi in prijatelja, francoskega komponista Francisca Laia.

skim estradnim pevcem in pesalcem Matthiasom de Boerom, ki je z brezplačnim nastopom v domu starčkov v Viltušu navdušil številne poslušalce.

Te dni nam je poslal nekaj zanimivih dopisov, ki jih je prejel z Dunaja.

Holandec namreč v svojem operetnem programu predvaja številne melodije slovitnega avstrijskega, danes že 93-letnega komponista Roberta Stolza, o čemer ga vedno obvešča. Tako mu je poslal naš dnevnik Večer, v katerem je bila objavljena reportaža o njegovem nastopu v Viltušu.

ga zelo veseli, ker je v svoj repertoar v Gradcu in Mariboru vključil tudi njegove melodije. Ob tem omenja: „Glede na to, da boste v Mariboru spet nastopili, vas bo verjetno zanimalo, da sem bil v letu 1898 v mariborskem mestnem gledališču angažiran kot drugi kapelnik.“

Iz sekretariata komponista Roberta Stolza pa je dobil Matthias de Boer zahvalno pismo za lep nastop v Mariboru s posebnim poudarkom na prijateljskem intervjuju in izjavi o profesorju Stolzu v mariborskem Večeru.

„Štajerska jesen 73“ v Gradcu

TRIGON V SVETU VIDEO-TEHNIKE

Bogat in obširni program vseh privreditev »Štajerske jeseni 73« se bo letos odvijal od 20. septembra do 24. novembra. V glavnem programu, to je jedru »Štajerske jeseni« so letos vključeni: TRIGON 73, privreditev LIKOVNE UMETNOSTI, drama, opera, balet, Muzični protokol s simpozijem in 14. štajerska akademija, literarni simpozij ter mednarodni festival popevk.

Program dopolnjujejo še »graški televizijski dnevi«, privreditelj ORF, od 25. do 27. septembra, vrsta filmskih večerov, od 27. do 30. septembra pod naslovom: »Nekaj filmov ruske revolucije«, ter koncerti.

TRIGON 73 (trajal bo od 6. oktobra do

11. novembra), bienale treh dežel (Avstrije, Jugoslavije, Italije) je letos zanimiv, ker je njegova glavna tema »Audiovizualne komunikacije«. Tu naj bi v okviru konceptualne umetnosti pokazali umetnikovo soočenežje z možnostmi video-tehnike, kot nove oblike umetniškega poslanstva.

TRIGON naj bi bil letos razdeljen v trije sekcij. Prva je Jezik, (ki bo dokumentacija o video-tap produkciji udeležencev; pripravili bi tudi pregled ameriške in japonske underground proizvodnje).

Druga sekcija se imenuje Stvarnost — slo pa bo za intervencije umetnikov na

mestnem področju. Umetniki se bodo ukvarjali z onesnaženjem okolja in tudi estetskim onesnaženjem.

Tretja sekcija je Meta-akcija, pri čemer gre za delovni naslov. Umetniki bodo postavili televizijske kamere na raznih krajih in beležili reakcije občinstva na svoje umetniške intervencije. Tako se lahko v bistvu odvija tih dialog med umetnikom in občinstvom, ki odpira priložnosti novega didaktičnega sistema. Meta-akcija je torej sočasno interpretacija, kritika in kontrola umetniške akcije ter prikaz, kako to sprejema občinstvo.

Jugoslavijo bodo na TRIGON zastopali Nuša in Srečko Dragan (skupaj) iz Ljubljane, Boris Bačun, Martinis in Iveković (skupaj) ter Goran Trbuljak — vsi iz Zagreba, pa Beograjec Ilija Šoškić. Avstrijski likovniki pa so: R. Kriesche, F. Lesak, M. Terzić, M. Vrečer in P. Weibel.

Celotni projekt vodi prof. dr. W. Skreiner, ravnatelj Nove galerije v Gradcu, v komisiji za projekte pa so: prof. Vera Horvat-Pintarič iz Zagreba in Stane Bernik iz Ljubljane, U. Apollonio in Q. Dorfler iz Italije ter prof. Skreiner, E. Breisach in H. G. Haberl iz Avstrije.

Te prostore bi razdelili nekako v naslednje skupine, ki zavisijo deloma tudi od samega oblika domov:

1. Prostor pred stanovanjsko hišo ter njemu sorodni prostor pred in med posameznimi zgradbami ali člani doma, kateri nima posebne funkcije;
2. Prostor med hišo in gospodarskim splotjem v vzporednih domovih, ki je funkcionalno določen po tem, da se tu nahajajo v zelo mnogih primerih gnojišče.
3. Prostori s sadonosniki, koder se le ti nahajajo v sklopu hiš;
4. Ostali funkcionalno določeni prostori, npr. taki, kjer se postavljajo ostrvi.
5. Vrtovi.
6. Ostali prostori in imena.

Za prostore pred domovi oziroma hišami in one med ostalimi stavbami obstojita dve skupini imen: gorica in selo.

GORICA

Gorica pomeni na splošno bolj ali manj napet svet, nekoliko vzvišen nad ostalimi deli zemljišča in to je brez dvoma pravi prvotni pomen. Kasneje se je pa prenesel izraz tudi na ravnejša zemljišča. Ime gorica v svojem območju ni vezano na nobeno specifično obliko doma, temveč se pojavlja povsod.

Pri stegnjenih domovih:

Belmaher-Žlinder v Dobu, dom star nad 300 let; prostor pod cesto pri hiši je gorica.

Dr. Rajko Ložar:

Gorica - Selo - Dvor

Pri vzporednih domovih:

Gonovece, Baštl, na obeh straneh doma; Hobnar, okoli in okoli doma; Kot; Igrc, na gorici; Podkraj; Brdnik, gorica; Rinkole; Plesl; Metlovo; Motovilnik; na koncu hiše, kjer je lipa, je gorica; Havrc; gorica; Butej; gorica, na gorici; Kajžar; pred poslopji gorica; Vogrče; zelo lep prostor pri Miklavčju, na njem dve lipi; Kazaze; Ustar, gorica; Priblja vas, med poslopji gorica; Večna vas; Žagar Uršula, horica; Božič-Bratnekar, spodnja gorica in zgornja gorica, ena na spodnjem, druga na zgornjem koncu; Breg pri Žvabeku in Suha pri Žvabeku; Potočnik, gorica.

Pri nepravilnih domovih na ogel ali „na vinkel“: Večna vas; Elbe-Jop, po gorici.

Pri domovih v ključu: Večna vas, Ferrar.

Pri domovih v gruči: Sv. Lucija, Maček, gorica; Rute; Bicelj, gorica, na gorici; Dolnja vas pri Žvabeku: gorica pred hišo.

Gorico najdemo tudi pri samotnih kmetijah, npr. pri Golavčniku v Zagorju. Ker pa so v Podjuni v večini vzporedni domovi, zato je naravno, da so gorice najštevilnejše zastopane v okviru te oblike doma.

Naziv gorica seveda ni omejen na današnje slovensko etnično ozemlje na Koroškem. Nekoč je bil razširjen mnogo bolj in raziskovalci so ga dokumentirali ne samo v območju Drave nad Beljakom pa tja do Zgornjega Dravograda, temveč tudi v ob-

2

močju Gornje Drave od Lienza do Toblacha in v gorovju. To ozemlje je v teku razvoja postalo nemško, toda slovenski substrat v imenih se je ohranil. Izreden čut za slovenska ledinska imena je imel pokojni univ. profesor dr. Rudolf Egger, mož, ki je odkril akropolo na Magdalenski gori. V Dravski dolini nad Beljakom, v kraju Paternion-Feistritz, je izkopal na ledini, imenovani Goritzen, fundamente zidov neke rimske gradbe. Prostor je bil terasa, ki je bila pokrita z ledeniškim gramozom in je bila vzvišena nad okolico.

(Dalje prihodnjic)

Od leve na desno v prvi vrsti: S. Justina Trampuš, Marija in Kristina, hčerki Jurija, Marta Trampuš, sedaj poročena. V drugi vrsti: dr. Rajko Ložar, pok. Jurij Trampuš, gospodar, neidentificiran, Joško Trampuš-Ujc, gospodarjev brat.

Foto: Jože Bavdaz

Dom v Tinjah vabi še na nadaljnja romanja in potovanja:

■ **Od sobote, 22. septembra 1973 do nedelje, 23. septembra 1973**

V SALZBURG, MÜNCHEN, DACHAU IN ALTÖTTING

■ **Od sobote, 29. septembra 1973 do nedelje, 30. septembra 1973**

V PADOVO IN BENETKE

Cena za vožnjo z omnibusom, z ladjo v Benetkah, večerjo, prenočišče, zajtrk in kosilo v Padovi samo 350.— šilingov.

■ **V soboto, 6. oktobra 1973 NA SVETO GORO IN V POSTOJNO**

Cene bomo objavili pozneje. Ker je število romarjev omejeno, prosimo v vašem interesu za čimprejšnje prijave s točnim naslovom.

■ **V nedeljo, 16. septembra 1973 V AKVILEJO, GRADO, NA OTOK BARBANO (znamenito Marijino sveetišče) in na SVETO GORO**

Cena: Za Ziljane 160.— šilingov, za ostale 180.— šilingov.

ZVABEK — SVETO MESTO

V nedeljo, 9. septembra 1973, je na Svetem mestu ROMARSKI SHOD

Ob 9. uri slovesna božja služba in blagoslovitev novega kipa Matere božje.

Nato so še sv. maše in pri vseh sv. mašah spovedna priložnost.

Romarji prisrčno vabljeni!

ROMARSKI SHOD NA LISNI GORI

V soboto, 8. septembra 1973, na praznik Marijinega rojstva, in v nedeljo, 9. sept. 1973, ko se obhaja Marijino ime, so na Lisni gori tri svete maše.

Začetek ob 8. uri

Med sv. mašami spovedna priložnost

Romarji prisrčno vabljeni!

Za tiskovni sklad so darovali:

Č. g. Tomaž Holmar	šil. 100.—
Ana Roš, Železna Kapla	50.—
Neimenovana, Koprivna	20.—
Mirko Hajnžič, Rebrca	20.—
Andrej Ogris, Drabunaže	20.—
Gregor Slanovc, Koprivna	15.—
Marija Urban, Goriče	10.—
Ana Hutter, Remšenik	10.—
Matilda Brumnik, Železna Kapla	10.—
Elizabeta Pasterk, Koprivna	10.—

VSEM DAROVALCEM

ISKRENA HVALA!

Oglašujte v našem listu!

Spominska prireditev v Robežu

Zadnjo nedeljo je Zveza koroških partizanov v Robežu pri Apačah odkrila na mogočni prireditvi skromen dvojezičen spomenik partizanskim borcem na mestu, kjer je dne 17. avgusta 1942 prvič na koroških tleh prišlo do oboroženega spopada med slovenskimi partizani in hitlerjanskimi esesovci.

Prireditve je otvoril v imenu glavnega odbora Peter Kuchar, ki je pozdravil častne goste, med njimi tudi generalnega konzula SFRJ, Bojana Lubeja. Predsednik Karel Prušnik-Gašper je v svojem slavnostnem govoru osvetil pomen partizanske borbe v sklopu svetovne fronte proti Hitlerjevi Nemčiji in naglasil, da je bila partizanska borba tudi borba za demokratično in neodvisno Avstrijo. Drugi slavnostni govornik, dr. F. Zwitter, je jasno povedal, ko se je bavil z današnjo situacijo na Koroškem, da je Avstrija prevzela s členom 7 čisto določene obveznosti napram koroškim Slovincem, ki jih mora brez vsakega odlašanja in ugotavljanja manjšine izpolniti. „Nismo pripravljene, da bi kapitulirali, kot je lani jeseni kapitulirala pred protislovenskimi silami vlada!“ je izjavil predsednik ZSO.

Izvajanja obeh govornikov je navzoča množica, med katero nista bili dve tretjini prišli iz Slovenije, kot piše nemško časopisje, velikokrat prekinila in odobrila z močnim ploskanjem.

Prireditvi je partizanski pevski zbor iz Ljubljane pod vodstvom Radovana Gobca dal poseben okvir s partizanskimi pesmimi.

BISTRICA NA ZILJI:

4-letna ugrabljen deklica - storilec aretiran

Koroška žandarmerija je v petek, 31. avgusta, sporočila, da je aretirala 36-letnega Italijana Salva Santillija, ki je v četrtek, v Kokovem (na italijanski strani) ugrabil 4-letno Manuelo Monego. V trenutku aretacije je bilo dekletce skupaj z ugrabiteljem. Do aretacije je prišlo v Bistrici na Zilji.

Ugrabljenka in že rešena deklica je hčerka Vincenza Monega, ki je lastnik trgovine z jestvinami na italijanski strani bloka pri Kokovem, kakih 70 metrov od ceste.

Da je malo Manuelo ugrabil nekdo, so začeli misliti šele, potem ko je devetletna Kristina (sestrica Manuele) pritekla domov vsa preplašena, rekoč, da jo je neki tuji moški vabil naj gre z njim. Starši so se seveda takoj začeli zanimati, kje je najmlajša hčerka ter takoj ugotovili, da Manuele ni bilo nikjer. Prestrašeni starši so takoj prijavili izginotje hčerkice karabinerjem, ki so šli takoj na delo in obvestili tudi avstrijsko žandarmerijo, da naj pomaga pri iskanju otroka. Po ostreji kontroli je takoj obrodila uspeh, saj so koroški žandari zasačili ugrabitelja in otroka v otroškem vrtcu v Bistrici na Zilji.

Domnevajo, da je Santilli ugrabil deklico, da bi potem izsiljeval njene starše. Izvedelo se je, da je ugrabitelj iskal zvezo s starši in da je hotel od njih 1,5 milijona šilingov.

Ugrabitelj Santilli je izvabil Manuelo čez mejo z obljubo, da ji bo kupil slaščice. Mejo sta prešla po neki odročni poti. Noč sta prespala v nekem hotelu. Ko so ga našli žandari v Bistrici na Zilji aretirali, je dejal, da se je hotel zaposliti kot natak v Šmohorju. Deklico je ugrabil, ker si je želel imeti otroka pri sebi.

Zanimivo in značilno za koroške razmere pa je, da naročniki Našega tednika in Slovenskega vestnika iz poštnega okoliša Galicija teh dveh listov zadnji teden niso dobili kot navadno v petek — obležala sta verjetno zaradi prireditve v Robežu na gališki pošti. Ravno tako značilna sta dva anonimna telefonska klica, ki sta zahtevala, da na nekem travniku, ki ga imajo Lesjakovi v najemu, ne sme parkirati noben avto udeležencev te prireditve, sicer bo razveljavljena najemniška pogodba.

ZVABEK — SVETO MESTO

V nedeljo, 9. septembra 1973, je na Svetem mestu romarski shod.

Ob 9. uri slovesna božja služba in blagoslovitev novega kipa Matere božje. Nato so še sv. maše in pri vseh sv. mašah spovedna priložnost.

Romarji prisrčno vabljeni!

ROMANJE NA ŽIHPOLJE

v nedeljo, 9. septembra 1973

Svete maše bodo ob 8., 9. in 10. uri
Prisrčno vabljeni!

Selani v Prekmurju

Na povabilo kulturno-umetniškega društva Beltinci so se folklorna skupina in fantovski ter mešani zbor iz Sel udeležili mednarodnega folklornega festivala v Beltincih na Prekmurskem. V soboto, 11. avgusta, opoldne smo se odpeljali iz goratih Sel, v pokrajini, kjer je sama ravnina in ni nobene vzpetine. V okviru folklornega festivala sta bila organizirana tudi dva samostojna koncerta za Selane.

Prvi v soboto popoldne v Moravcih, kjer smo nastopili z jako pestrim programom. Mešani zbor se je predstavil z devetimi koroškimi narodnimi pesmimi pod vodstvom domačega pevovodje Franceta Čertova. Vmes pa sta nastopala folklorna skupina in fantovski zbor pod vodstvom Mire Oraže. Folklorna skupina je predvajala na izrečno željo prireditelja samo koroške narodne plesse, povrh pa še nekatere druge. Fantovski zbor, ki obstoja šele pol leta, je zadel šest pesmi. Ta koncert je bil v prvi vrsti za turiste in poletne goste, ki se nahajajo v Moravskih toplicah. Zvečer pa smo nastopili

z istim programom v rojstni vasi našega gosпода kaplana Matka v Gančanih. Tam nas je sprejelo še več občinstva in dvorana je bila nabit polna. Vzdušje je bilo povsod toplo in domače.

Glavna točka našega dvodnevne potovanja pa je bil nastop folklorne skupine in mešanega zbora v okviru mednarodnega folklornega festivala v nedeljo popoldne v Beltincih. Tega festivala se je udeležilo deset skupin iz Jugoslavije, Madžarske in Avstrije, ki smo jo zastopali mi. Umetnostna ravnen nastopajočih skupin je bila visoka in številno občinstvo je imelo ob tem pravi kulturni užitek. Videlo se je, da je ples za Prekmurje važen činitelj kulturnega udejstvovanja. Že veliko število obiskovalcev, ki jih je bilo nad pet tisoč, govori zase.

Zadovoljni ter veseli uspešnega nastopa smo se pozno zvečer vračali domov. Vsi pa smo imeli tiho željo, da bi kljub lepoti kraja kmalu zagledali gore in se naučili gorskega zraka, kajti neskončna ravnina in vročina se nam nista preveč prilageli.

VABIMO NA

seminar Kluba slovenskih študentov

ki bo pri Šoštariju v Globasnici, dne 7. in 8. septembra 1973.

Na programu so referati in diskusije.

Osrednja tema seminarja: "Neofašizem v Avstriji in Evropi"

PETEK, 7. septembra:

10.00

1. in 2. referat: Nastanek in razvoj fašizma v Evropi, antifašistični boj delavskega razreda evropskih narodov. Družbene korenine fašističnega vzpona. — Ref.: Vinko Wieser in Joža Messner.

15.00

3. referat: Oris zgodovine Kärntner Heimatdiensta. Prilaganje nacistov novim razmeram, njihove funkcije in pozicije danes v koroških in avstrijskih strankah ter institucijah. — Ref. Zdravko Velik

SOBOTA, 8. septembra:

09.00

4. referat: Neofašizem — vzroki in oblike njegovega nastajanja. Kakšno vlogo igrajo pri tem meščanske stranke. Koroška jesen 1972. Ali imamo na Koroškem in v Avstriji opraviti s fašističnim gibanjem? Socialna osnova šovinistov. — Ref.: Mirko Messner

Med seminarjem si lahko ogledate razstavo

„Sodobni problemi koroških Slovencev“

VABIMO NA PROSLAVO

50-LETNICE USTANOVITVE

KLUBA SLOVENSkih ŠTUDENTOV NA DUNAJU

dne 8. septembra, ob 19.30 zvečer pri Šoštariju v Globasnici.

Spored: Govori in odrski nastop: Ekstremist Matija Gubec.

Po proslavi ples! — Igra znani ansambel VESELI KRANJCI

VESELI SEJEM V CELOVCU

Veseli živčav je vladal v soboto na Starem trgu v Celovcu. Veliko število ljudi je prišlo na veseli sejem, da bi s prijatelji ali znanci preživeli nekaj brezskrbnih uric.

Poleg tega je bilo na sejmu v soboto dopoldne tudi kaj videti: prodajalci so na stojnicah, na klopeh ali kar na tleh z glasnimi klici ponujali svoje blago: od starih čevljev, ponošenih oblek do staromodnih kolovratov, likalnikov, bakrenih kotlov, sulic, helebard, otroških vozičkov, porcelana, kozarcev, vrčev in drugo. Kupci in prodajalci so se pogajali, zabavljali, preskušali, izražali svoje nezadovoljstvo nad ceno ter tudi mnogo mešetarili oziroma barantali.

Prava zabava se je začela šele na Novem trgu popoldne: celovška godba na pihala je pred magistratom igrala vsele melodije in koračnice, nato je bila lepa modna razstava. Ob 18. uri pa je župan Guggenberger z drugimi mestnimi očeti otvoril splošno rajanje: ples, veselje, zabava, šale, pijača in jedača so se vrstili do zgodnjih jutranjih nedeljskih ur.

Leva slika: Likalnik, vzorec za potico itd. kupec pazljivo pretehtava (levo). — Desna slika: Župan Guggenberger z veselimi mestnimi sodniki ob vrčku piva.

KAKOR ŽE VEČKRAT:

Pesek v kolesju turističnega gospodarstva

Od podjetij turističnega gospodarstva slišimo letos pravi koncert pesimizma. Glasovi optimizma so le redki. Vzrok: V naraščanju števila turističnih nočitev je že od začetka leta opaziti viden zastoj, tu in tam pa tudi njegov upad. Že itak dokaj občutljivi in lahko razdražljivi lastniki turističnih podjetij iščejo krivice za ta razvoj povsod, vse premalo vendar v lastnih vrstah. Namesto da bi se, kar je že dol-

go potrebno, poglobili v problematiko marketinga turističnega gospodarstva, čedalje bolj lamentirajo, ko opažajo, da se turistični gostje z naraščanjem cen uslug ne strinjajo in da večkrat odpotujejo, komaj da so se nekje ustavili. Histerijo, ki jo letos opažamo v turističnem gospodarstvu, pa s površnostjo svojega poročanja številni publicisti vseh kategorij še posebej netijo.

Drži, da je turizem letos v Avstriji že od vsega začetka stal pod neugodno zvezdo mednarodne monetarne krize in vrstečih se zapletljajev v njej. Revalvacije in devalvacije valut, ki so se v prvem polletju kar vrstile, so turističnemu gospodarstvu očitno škodovale. Ker se je šiling v tem času na mednarodnem trgu kar dvakrat podražil, so inozemski turisti — brez katerih v naši državi turistov skoraj ne bi bilo — pričeli storirati svoje rezervacije in odhajati v sosedne dežele, kjer s svojim denarjem živijo ceneje. Ob tej samo po sebi naravni reakciji turistov je vrsta turističnih podjetij po svojem gledanju, da so turisti subjekt, ki molči pod vsakim denarnim izžemanjem, storila drugo napako: ob občem podraževanju je defakto zvišala tudi svoje pribitke. Predstavila se je s cenami, ki so se zdele turistom previsoke, nesramne.

Reakcija turistov se ne zrcali le v njihovem odhajanju v druge dežele, marveč tudi v tem, da nekatera domača podjetja in občine svojih turističnih kapacitet letos nimajo zasedenih, medtem ko druga podjetja in občine javljajo poraste nočitev, ki so očitno večji kot v prejšnjih letih. O tem zgovorno pričajo poročila o razvoju turizma v juniju in juliju, torej na začetku sezone. Medtem ko je npr. po občinah okoli Vrbskega jezera prišlo do stagnacije in celo upada turističnih nočitev na 10 do 16 odstotkov, je zlasti po občinah okoli Osojskega, Klopinskega, Hodiškega in Prešeškega jezera in po podeželskih občinah prišlo do porastov nočitev za 10 do 53 odstotkov. Podobna poročila je slišati tudi za avgust.

■ Ta poročila pa utrjujejo spoznanje, da je minul čas, ko so se pustili turisti po mili volji izžemati. Turisti izbirajo podjetja, po katerih so cene v skladu z uslugami. To velja tako za hotele in penzionarne po turističnih centrih kot pa za oddajalce sob in restavracije po podeželju.

Podobno kot prave trgovske žilice pogrešajoče zadržanje številnih turističnih podjetij se kot bumerang pomanjkanja sodobnega marketinga v turističnem gospodarstvu maščuje neuskajana rast števila turističnih postelj. Ta ugotovitev, ki ni nova, velja posebej za Koroško. Medtem ko je v avstrijskem merilu pri okroglo 90 milijonih letnih turističnih nočitev letos na razpolago 1 milijon turističnih postelj, jih je na Koroškem pri 15 milijonih pričakovanih nočitev na razpolago nekaj nad 212.000. Medtem ko je v avstrijskem merilu število turističnih

postelj naraslo v zadnjem letu za 52.000, je na Koroškem naraslo kar za 11.500. To pa pomeni, da bo v avstrijskem merilu odpadlo na turistično postelj v povprečju okroglo 90 nočitev, na Koroškem pa pičlih 70. Ker pa so investicije, ki so povezane s turistično posteljo, razmeroma visoke, je ob teh razlikah izkoriščenosti nočitvenih kapacitet mogoče spoznati nadaljni osnovni in dolgoročni greh koroškega turističnega gospodarstva: prekomerno večanje turističnih kapacitet in premalo upoštevanje dejstva, da spričo malopomembne zimske ter poletne pred- in posezone drage investicije v turističnem gospodarstvu težko dovoljujejo, da bi podjetja vzdržala konkurenco krajev, ki lahko računajo z dobro zimsko in daljšo poletno turistično sezono. Na Koroškem odpade na zimsko sezono le 8 odstotkov letnih turističnih nočitev, medtem ko odpade na Tirolskem skoraj ena tretjina.

V kolesju koroškega turističnega gospodarstva torej spet očitno škriplje. Izgleda, da letos škriplje bolj kot leta 1967, ko je na začetku poletne sezone prišlo do šestdnevnega oboroženega spopada na Bližnjem vzhodu. Letošnji razvoj turizma v deželi še bolj kot pa razvoj 1967 kaže,

■ da je vsako turistično podjetje odvisno od dogodkov na mednarodnem področju, na političnem enako kot na gospodarskem in

■ da narašča nujnost, da turistično gospodarstvo, bodisi v občinskem ali v regionalnem merilu stvarneje kot doslej analizira pogoje svoje ponudbe in da te pogoje vsaj srednjeročno koordinira z gibalni, ki določajo povpraševanje za turističnimi uslugami.

Ni mogoče trditi, da koroško turistično gospodarstvo ta spoznanja v celoti negira. Taka trditev bi bila krivična. Resnična je vendar trditev, da se enote turističnega gospodarstva od spodaj navzgor še veliko premalo brigajo za koordinacijo svojih uslug in za kooperacijo ne le v turistični propagandi, marveč predvsem v ustreznem oblikovanju okolja, ki ga turistom in turističnim agencijam lahko nudijo. Turizem v čedalje večji meri dirigirajo turistične agencije. To je enako res kot je res, da se povprečni človek, ki prihaja kot turist iz zasmrajenih in z avtomobili natrpanih mest in industrijskih centrov, izogiba podobnega živčava, ki vlada po tradicionalnih krajih turizma. Kako bi bilo drugače mogoče, da ob uvodoma prikazanih porastih števila junijskih in julijskih no-

čitev vidimo, da je npr. v Porečah in Krivi Vrbi število turističnih nočitev padlo in da po vseh občinah okoli Vrbskega jezera in ob Millstattskem ter Baškem jezeru stagnira.

■ Prvi polčas turizma v letu 1973 je torej — perspektivno gledano — na Koroškem bolj vznemirljiv kot pa vobče v Avstriji. V avstrijskem merilu se je v času od januarja do junija v primerjavi z lanskim polčasom število turističnih nočitev povečalo za 3,6 odstotka. In to je spričo mednarodnega monetarnega razvoja zadovoljivo. Zadovoljivo predvsem zaradi tega, ker se je pritok nemških turistov — ki predstavljajo več kot tri četrtine inozemskih turistov — povečal za 5,6 odstotka. Povečal se je tudi pritok italijanskih in švicarskih turistov, medtem ko je pritok turistov iz Velike Britanije, Francije in Združenih držav Amerike nazadoval.

■ Celokupno vzeto torej ni pričakovati, da bi bilo turistično leto 1973 v Avstriji slabše od prejšnjih let. Če se bo to zgodilo na Koroškem, potem se bo zgodilo predvsem zaradi pomanjkanja ustreznega marketinga. Marketing pa podobno kot vsem gospodarskim panogam tudi turističnemu gospodarstvu veleva: opazuj trg in ravnaj se po njem, če hočeš obstati! (b)

Preparat proti ranam na želodcu

Medicinski raziskovalci na kemijskem inštitutu „Max Planck“ v Münchnu so izdelali preparat, ki preprečuje nastanek rane na želodcu.

Ta preparat pride v organizem z nosnim vskakanjem, njegova osnovna sestavina je hormon, ki stimulira delovanje pankreasa. Tako da proizvede več substance, ki nevtralizira želodčno kislino in obvaruje prebavne organe pred tem, da bi prišlo do rane na želodcu.

Raziskovalci so proizvedli tudi preparate na osnovi drugih hormonov, od katerih nekateri stimulirajo proizvodnjo želodčne kisline, drugi krepijo aktivnost želodčnega mišičevja, odkrili oziroma izdelali pa so tudi hormonalni preparat za zdravljenje srčnih bolnikov. Ta preparat pospešuje ritem srca ob istočasnem znižanju krvnega pritiska.

Ponoven izbruh slinavke in parkljevke

Komaj je ministrstvo za zdravstvo 17. avgusta uradno sporočilo, da je epidemija slinavke in parkljevke pri nas zastrta, pa se je spet nenadoma pojavila v krajih Würmlu in Anzingu (okraj Tulln) na Nižjeavstrijskem. Nov izbruh te nevarne živinske bolezni je hudo vznemiril kmetovalce teh krajev. Kuga je zajela več kmetijskih posestev in pomorila veliko število prašičev. V Würmlu, Anzingu in okolici so vso živino cepili s posebnim serumom. Občine so v karanteni. Epidemija slinavke in parkljevke (trajala je več kot šest mesecev) je povzročila v Nižji Avstriji in na Gradiščanskem za 200 milijonov šilingov škode.

Možnost ponovnega izbruha slinavke in parkljevke so zdravniki prerokovali. Sodili so, da bi se mogel ta zahrbtni virus vrste O po višku poletja ponovno pojaviti. Zdravniki sodijo, da je bil vzrok tretjega vala slinavke in parkljevke meso iz zmrzovalnikov, ki je bilo morebiti že nosilec virusov. Nahraniš s takim nekuhanim mesom živali, je sklenjen krog slinavke in parkljevke.

Mednarodna organizacija za kmetijstvo in prehrano FAO je v Rimu opozorila, da Evropi grozi ena največjih epidemij parkljevke in slinavke in da njene posledice utegnejo biti katastrofalne. Epidemija se je iz Irana (Perzije) razširila na Turčijo (azijski del). Prav zaradi tega FAO priporoča takojšnje ukrepe, da bi v evropskem delu Turčije preprečili širjenje. V Ankari so v ta namen podvzeli že vse ukrepe.

VABILO na

GLOBAŠKO ŽEGNANJE

v nedeljo, 9. septembra 1973

Veselica pri Šoštarju — začetek ob 19.30 uri.

Vsi prisrčno vabljeni!

Ko manjšina stvarno ni več . . .

(Nadaljevanje z 2. strani)

hočeš nočeš neenakopraven. Če hoče pripadnik narodnosti kakorkoli stopati v stike s pripadniki večinskega naroda — in na to je vsakodnevno primoran — potem se mora odreči uporabi svojega jezika. To mnogo ne spremeni, četudi ima pripadnik narodnosti pravico do uporabe lastnega jezika v uradu, na sodišču in podobno. Sad dvojezičnega šolstva pa je ta, da se otroci narodnosti kot manjšinskega dela prebivalstva nauče hkrati jezik večinskega naroda, otroci tega naroda pa se prav tako nauče jezika narodnosti, s katero skupaj žive. S tem odpadejo vse pregrade za popolno enakopravno vključevanje pripadnikov narodnosti v življenju svojega kraja. V Prekmurju se Madžar in Slovenec razumeta in vendar govori vsak svoj jezik, ker oba obvladata oba jezika. S tem se zbrise vsak razloček med večinskim in manjšinskim delom prebivalstva.

Pomembna novost v ustavnih določilih je jamstvo pravice narodnosti, da razvija odnose s svojim matičnim narodom. Po ustavi bo Slovenija dolžna podpirati take odnose, ki narodnostima zagotavljajo kulturni in jezikovni razvoj.

Novost, ki jo v življenje narodnosti na slovenskem ozemlju prinaša osnutek nove ustave, je tudi zajamčena, se pravi uzakonjena pravica narodnosti, da ustanovi samoupravno narodno skupnost. To pomeni, da se kot narodnosti lahko posebej organizirata v samoupravno skupnost. Ko osnutek ustave podrobno razčlenjuje naloge in delo take organizacije, izraža pravzaprav težnjo, da narodnosti sami odločata in urejata svoje življenje in delovanje. S tako organizirano skupnostjo narodnosti skrbita, za svoj kulturni razvoj, za razvoj lastnega šolstva, za lastni tisk, založniško dejavnost, za svoj gospodarski napredek, in podobno. Narodnosti hkrati s tako svojo samoupravno organizacijo lahko navezujeta stike z drugimi narodnostmi v Jugoslaviji in prav tako z matičnim narodom. Končno, osnutek ustave omogoča oziroma daje narodnostima pra-

vico uporabljati lastne simbole, oznake, zastavo in podobno.

Še eno pomembnost določa osnutek nove ustave, ki prav tako izraža težnjo zagotoviti narodnosti kar največjo enakopravnost in ji omogočiti, da dejansko izvaja vlogo subjekta, se pravi, da soodloča povsod in vselej, kadar gre za stvari, ki jo neposredno zadevajo. V mislih imamo člen 244, ki predvideva ustanovitev stalne komisije pri republiški skupščini Slovenije. Ta komisija bo imela nalogo razpravljati o vsem življenju narodnosti, o vprašanih, ki zadevajo njen narodnosti značaj, položaj, pravice in razvojne možnosti. Se pravi, da so sestavljavci osnutka nove ustave po eni strani zagotovili narodnosti pravico do zastopstva v vseh oblastvenih telesih njenega območja, po drugi strani pa poskrbeli še za posebno zaščito narodnosti. To skrb izraža prav določilo o posebni komisiji za narodnosti pri najvišjem zakonodajnem telesu republike, pri republiški skupščini. Kar pa je zlasti pomembno, pa je to, da bodo predstavniki narodnosti v tej komisiji enakopravni, saj ustava določa enako število pripadnikov večinskega naroda in obeh narodnosti, italijanske in madžarske.

Očitno je, da pomeni vsebina nove ustave velik korak naprej v zagotavljanju enakopravnega položaja narodnosti, ki živita na ozemlju Slovenije. Očitno pa je prav tako, da so mnogoterata določila nove ustave v Sloveniji že dolgo stvarnost. Sami predstavniki narodnosti so neenkrat ugotavljali dosežke na področju uporabe njihovega jezika, tiska, šolstva, kulture, skrbi republike za njihov gospodarski razvoj in podobno. Zato bi lahko rekli, da nova ustava usklabljuje marsikatero pravico, ki jo pripadniki italijanske in madžarske narodnosti že uživajo. Marsikatera pravica, denimo glede zastopnosti v raznih oblastvenih telesih, je bila tudi do zdaj uresničena, toda bila je zgolj izraz politične volje, odslej bo ta pravica zapisana kot mnoge druge v temeljnem zakonu, v ustavi.

Jubilejno Janševo leto

■ Pred kratkim je bila v Breznici na Gorenjskem, ob vznjožu mogočnega Stola, rojstnem kraju Antona Janše, velika spominska slovesnost. (Naš list je že dvakrat poročal o tem našem čebelarškem mojstru v številkah 21 in 33.)

■ Nekaj sto čebelarjev se je zbralo v njegovem rojstnem kraju na slovesnosti v spomin svojega velikega vzornika, pravega čebelarskega učitelja in reformatorja.

■ Letos se spominjamo 200. obletnice njegove smrti in zato so slovenski in avstrijski čebelarji razglasili leto 1973 za Janševo leto. Nedeljska slovesnost pomeni največjo in hkrati sklepno prireditev v Janševem letu. Drugi takšen vrhunec je bil maja letos, ko so na Dunaju v Augartnu odkrili prenovljeno spominsko ploščo, na kateri sta vklešana podpisava avstrijske zveze čebelarjev in zveze čebelarskih organizacij Slovenije.

■ Ker je Janša deloval na Dunaju in ker je svoji najznamenitejši deli Popolni nauk o

čebelarstvu in Razprava o rojenju čebel napisal v nemščini, so ga avstrijski čebelarji še do nedavna imeli izključno za svojega. Že majska svečanost na Dunaju, še bolj pa včerajšnja, je pokazala razumno rešitev: Janša je bil Slovenec, ki je deloval med Avstrijci.

Tako sta včeraj Valentin Benedičič, predsednik čebelarskih organizacij Slovenije, in Alois Tropper, prvi avstrijski čebelar, družno odgrnila slovensko zastavo s spominskega obeležja Antonu Janši. Pozneje pa sta podpisala listino o prijateljskem sodelovanju obeh organizacij in njihovih članov.

»Janša je nas vseh,« pa so v pozdravnih govorih hoteli pojasnjevati številni predstavniki čebelarjev iz drugih jugoslovanskih republik in iz Zvezne republike Nemčije in Madžarske.

Prof. dr. Rašad iz Kaira je, burno pozdravljen, pripovedoval, kako se je siva kranjska čebela uveljavila celo v daljnem Egiptu in kako so se tudi oni učili pri Janši.

Tekme nacionalne lige

■ Četrto kolo avstrijskega nogometnega prvenstva nacionalne lige je prineslo v petek in soboto polno presenečenj, pri čemer se nadaljuje zmagovita pot lanske sezono izločenega graškega Sturm. (Kot je znano, je Sturm prišel ponovno v nacionalno ligo, potem ko je Avstrijska nogometna zveza določila, da bo v novi sezoni 1973/74 igralo 17 klubov). Sturm je zmagal na Dunaju nad Admiru/Wackrom z 1:0. Pa tudi naši koroški klubi niso od muh. Na prvem mestu je treba seveda omeniti naše hrabre Radentajncane/Beljačane, ki v štirih kolid še niso doživeli poraza. Vse štiri tekme so remizirali in so prava senzacija nacionalne lige. Manj uspešna je celovška Avstrija, ki je tokrat na domačem igrišču igrala le neodločeno.

TUDI CELOVŠKA AVSTRIJA REMIZIRALA

Avstrija Celovec — Avstrija Dunaj 2:2 (0:1)
Zanimivo, da je tudi celovška Avstrija igrala neodločeno. Seveda pa ta remi ne odtehta tistega, ki ga je Radenthein/Beljak dosegel na vročih dunajskih tleh, kajti običajno je navda, da enajsterice, ki igrajo na domačem terenu zmagujejo. V začetku igre med obema soimenjakoma je pač izgledalo, da bodo Celovčani le zmagali. Toda po dvajsetih minutah tekme so morali Korošci celo trepetati; pred porazom pa jih je rešil njihov najboljši igralec in strelec Lothar Emmerich, ki je realiziral dve enajstmetrovki in tako rešil eno točko domačemu moštvu.

Vobče je delitev točk pravična, čeprav so domačini prišli do nje le z enajstmetrovkami. Srečanje je bilo napeto; obe enajsterici sta pokazali dober nogomet. Pri Celovčanih je ponovno razočaral Franz Hasil, ki se nikakor ne more ujeti. Pri Koroščih je treba omeniti dobro igro: Horvatiča, Kocha,

Ruschke, Faka, Thalerja in Emmericha, pri Dunajčanih so ugajali vratar Vukman, brata Sara, Krieger, Weigel in Fiala. Na igrišču se je zbralo rekordno število gledalcev: 8000; sodil je dobro Linnemayr.

NOGOMETAŠI STARE GARDE AVSTRIJE IN NEMČIJE 2:2 (1:0)

Pred 5000 gledalci je bila v sredo, 29. avgusta, mednarodna prijateljska tekma med starima reprezentancama Avstrije in Zahodne Nemčije, ki se je končala v obojestransko zadovoljstvo z rezultatom 2:2. Med avstrijskimi nogometiški so igrali kot npr. Koller, Halla, Glechner itd.; pri Nemcih pa prej znana imena, kot so: Tilkowski, Uve Seeler, Rahn in drugi.

BOKS

Foreman obranil naslov

Profesionalni svetovni boksarski prvak teške kategorije **George Foreman** je v soboto v Tokiu v hali Budokan pred okoli 8000 razočaranih gledalcev obranil naslov svetovnega prvaka v dvoboju s Portoričanom **Joe „Kingom“ Romanom**, ki nikakor ni bil kos Georgu Foremanu, ki ga je poslal na tla že po 1:50 minute.

Izzivalec Joe „King“ Roman je bil prešibak nasprotnik svetovnemu prvaku, ki si je ta naslov priboril 22. januarja letos proti **Jou Frazierju**.

George Foreman je tako v dveh minutah zaslužil milijon dolarjev (18 milijonov šilingov; deset tisoč dolarjev je podaril za duševno zaostale otroke); Roman pa je dobil sto tisoč dolarjev. To je bila že 39. Foremanova zmaga, od tega jih je 36 dobil s nokautom. Roman pa je doživel svoj osmi poraz; njegov menežer Daly se bo priživil pri japonski boksarski zvezi, ki je odgovorna za svetovno prvenstvo. Daly pravi namreč, da je bil nokaut šele, potem ko je sodnik že prekinil dvoboj.

Zanimivosti

MOŽ, KI DELA BIP-BIP

»Henry Kissinger je najčudovitejši možki, kar jih poznam, toda poročila se ne bi z njim nikoli,« je rekla Zsa Zsa Gabor, čeprav je nihče ni vprašal, kaj misli o tem velikem možu politike. »Ker je v stalni radijski zvezi z Belo hišo in jaz že ne bi hotela moža, ki bi ves dan delal ‚bip-bip‘.«

POČITEK PO RISALNIH ŽEBLJIČIKIH

Steve McQueen je izjavil, da si je letošnje počitnice pošteno zaslužil, »kajti Metulj je zagotovo najnapornejši film, kar sem jih kdaj posnel. Verjemite, še malo zabavno ni plavati po blatu, se pretepsti z aligatorji in jesti risalne žebličke.«

Igralec se je pravkar poročil z Ali McGraw, junakinjo Ljubezenske zgodbe.

OKAJENA NORDIJSKA ZVEZDA

Slavnim ženskam je treba včasih pogledati skozi prste. Tako je storil tudi neki norveški sodnik, ki bi moral igrali Liv Ullmann (Bergmanovi) izreči zaporno kazen za tri tedne, ker je malce okajena vozila po Oslu, pa so se ji ceste zdele smešno ozke ...

POŠTENI JOHN

John Wayne je rekel o Marilyn Monroe (zdaj je namreč moderno govoriti o njej, čeprav je že enajst let ni več med živimi): »To je bila neskončno lepa in privlačna ženska! Moški so bili zaljubljeni v njeno hojo, v način, kako je premikala ustnice, kadar je govorila in v blesk zaslanega šarma v njenih očeh. Spominjam se je z nekega banketa. Sedela je poleg praznega stola, ki ga je čuvala za svojega moža Joa Di Maggia. Ko

je spoznala, da ga ne bo, je poklicala natakarja in mu opravičujoč se naznanila, da odhaja domov. Ljudje so se ji smejali, kajti po njihovem se zvezdi takšno obnašanje res ne spodobi. To so norci. Marilyn je le dokazala, kako poštena žena je svojemu možu.

WAYNE ODVRGEL CUNJE

Večni kauboj John Wayne bo končno le odvrigel svoje umazane in smrdljive cunje (saj veste, tista večna jahanja in delo s kravami); vendar to ne pomeni, da bo potem ostal kar tako. Potem bo oblekel belo srajco, zlikane hlače, krasen suknjič in si privezal kravato. V filmu Mac Q bo igral policijskega detektiva. Pištola mu torej ostane.

MANJŠI RAF

Raf Vallone, že malo pozabljen italijanski filmski igralec, bo za italijanski mali ekran posnel Milerjevo dramo Pogled z mostu, ki ga je leta 1958 (takrat je igral glavno vlogo v istoimenskem filmu, ki so ga posneli Francozi) proslavil po vsem svetu.

»Če ne morem biti več velik, bom pa manjši,« je rekel Raf.

BO BB MOŽ BESEDA?

Brigitte Bardot je rekla, da snema svoj poslednji film. Robert Mitchum izjavi vsak petek nekaj podobnega. Rex Harrison misli kmalu tudi uradno izjaviti, da bo v dveh letih obesil vse skupaj na klin. Poznamo le eno zvezdo (zakaj Frank Sinatra menda nevarno požira dano besedo), ki je uresničila svojo grožnjo: Caryya Grant, ki je rekel, da odhaja v pokoj in je tudi odšel.

RAPID — RADENTHEIN/VSV 0:0

Kar nobenemu koroškemu klubu doslej še ni uspelo, da bi odšel iz stadiona na Dunaju neporažen domov, je dosegel pretekli petek novinec Radenthein/VSV; enajsterica iz Radentheina/Beljaka je odščipnila skoraj najboljšemu avstrijskemu moštvu Rapidu eno točko (0:0). S tem remijem so ostali Korošci v štirih kolid še neporaženi. Takega rezultata se niso nadejali niti največji optimisti.

Kako težko je premagati konsekventno igrajočo obrambo neke enajsterice, je moral tokrat vzeti na znanje tudi dunajski Rapid v tekmi z Radentheinom. Korošci so igrali brez strahu pred tako renomiranim moštvom in so bili v prvem delu igre celo nevarnejši nasprotnik. Ko pa je prešla po odmoru iniciativa na Rapidovo stran, so koroški igralci spretno zaprli vse poti nasprotnikovim napadalcem, če pa je le žoga letela na Radentheinova vrata, jo je nadkriljivi jugoslovanski vratar Muftič zanesljivo ujel.

Medtem ko je pri Rapidu zadovoljil le igralec Krankl, so se pri Radentheinu poleg sijajnega Muftiča odlikovali še ostali igralci, ki zaslužijo neomejeno pohvalo.

Na levi: vratar Muftič (Radenthein/Beljak) pri eni izmed mnogih obrambnih parad (malo pred koncem igre mu je sodnik zaradi zavlačevanja igre, pokazal rumeno karto). Na desni se veselijo Stemberga, Muftič, Autz in Meßner uspeha nad Rapidom 0:0.

KSAVER MEŠKO:

18

II.

V koroških gorah

NOVELE

„Pa ga pusti, Tomaž, to neumno pitje.“

„Lahko rečeno, težko storjeno,“ se je trudno nasmehnil Tomaž in se krepkeje oklenil Petra: ob korenino je bil zadel in bi bil malone padel.

„Glej, Tomaž, mladi Vožgančevi gospodinjci si se pač zameril, ker te je videla večkrat pijanega. Kako naj mlada ženska to prenese?“

„Pusti ženske, Peter, pusti! Kaj pa vejo te, kaj je moška žeja! One si jo pogasijo s kako pocukrano vodo ali s kofetom. Za nas moške to ni. Že oče Noe je zasadel trto, sem slišal v cerkvi, in se ga je tudi hudo nalezal. Pa je menda le v nebesih, ali misliš, da ne?“

„Tega jaz ne vem. Fajmoštra vprašaj!“ je kratko odklonil Peter tako versko vprašanje.

V takih pogovorih sta počasi in s precejšnjo težavo prišla do mlina. Peter se ga je razveselil, ne samo, ker je bil njegov dom, ampak tudi ker se je Tomaž vso pot z vso svojo težo navešal nanj. Kdo drug bi se ga menda težko razveselil; zazdel bi se mu v temi le hudo mračen, grozeč in odbijajoč, kakor bi skrival v sebi strahove in temne usode.

Tako je Tomaž prišel v Petrov mlin. In je v mlinu ostal. Kam bi se naj tudi dejal? Ne doma ni imel ne kakih svojih ljudi, res, oblak pod nebom. Mati mu je bila dekla, že davno mrtva. Očeta ni nikdar poznal; delavec je bil, v resnici bolj vinski bratec in potepin. Ne dolgo potem, ko je otrok, ki so ga za Tomaža krstili, na svet prijel, je oče odšel po svetu. Bal se je menda, da bo moral za črviča kaj skrbeti, da mu bo samo v breme in v nadlego; tudi ljubezen do dekleta se je menda ohladila, ni bila več tako prijetna in dehteča, kakor ko še deklinski cvet ni bil v blato poteptan — pa je šel fant v mesto in utonil nekje v življenja valovih. Bog z njim — Tomaž ni mislil nanj ne z ljubeznijo ne s sovraštvom, neznan tujec mu je bil.

Že otrok, toliko da je mogel palico nositi in za živino tehati, je bil pastir. Potem je služil za hlapca, pri lepi vrsti gospodarjev. Ni bil napačen delavec; a prijelo ga je kdaj in je moral piti, morda žalostna dediščina po očetu. Tedaj ni bil prijeten. Zato navadno ni ostal dolgo pri enem gospodarju. Naposled ga je vzel k sebi trgovec in župan Janko Vožganec. Najbrž je upal, da ga bo nadzoroval, nekoli ga vsaj varoval, morda celo odvadil pitja in bo tako morda obvaroval občino, da bi morala kdaj skrbeti za enega občinskega ubožčka več. Tudi tam se je ponesrečilo.

Tako je bil zdaj Tomaž v začasnem pokoju pri mlinarju Petru. Čisto brez dela tudi tukaj ne: pomagal je Petru vezati metle iz brezovih vej, plesti jerbace in koše, s katerimi je Peter, ki z mletjem ni bil preobložen, večkrat je tudi vode primanjkovalo, zalagal vso okolico.

In je bilo s Tomažem tukaj kakor povsod: nekaj tednov je pridno pomagal Petru, pa ga je prijelo, po pijači

je zahrepenel, kar izgubil je iz mlina. Če ni imel nič denarja, je delal nekaj dni še pri kakem kmetu, da je prislužil nekaj desetnic, ki jih je tople nesel v gostilno. Kadar ničesar več imel ni, se je pobit, tih in skesan vrnil v mlin.

Peter mu teh poti niti posebno zameril ni. „Vsak ima svoje slabosti, ta siromak Tomaž tudi,“ si je večkrat mislil, tudi komu omenil, če se je čudil, da s Tomažem še tako potrpi, ko so ga vendar poznali kot moža precej nagle jeze. Pač je včasih opomnil Tomaža, kdaj prijazno, kdaj tudi bolj resno in s hudim, naj bi vendar malo hranil, če kje kaj zasluži.

„Zakaj in za koga naj bi hranil?“ se je branil, skoraj čudil Tomaž. „Ali imam ženo? Ali otroke? Za koga torej?“

„Zase, Tomaž, zase! Še jesti ne boš imel.“

„Že mogoče, Peter, zelo lahko mogoče. Pa ne bom sam tak siromak na svetu, ki bi stradal; je mnogo takih nemaničev, pa se svet zaradi tega še ni podrl.“

„Nepoboljšljiv grešnik si, Tomaž,“ je resno zmajeval z glavo Peter.

„Res, res, Bog se me usmili!“ je vdano vzdihoval Tomaž, ki je vedel, da Petru ni dobro ugovarjati, ker se naglo razjezi. „A Bog je dober, dober si tudi ti, Peter; pa ob vama ne bom od gladu umrl, upam.“

Tako sta živela v samotnem mlinu v miru in prijateljstvu. Nekaj časa. In bi morda še dalj časa, če ne bi bilo tretje stanovalke v mlinu, Petrove mačice. Ta ju je bridko ločila.

III.

Bilo je dve leti prej.

Peter je bil nekega dne pri Pevcu, velikem kmetu v Koračicah, v vasi gor proti župnijski cerkvi. Pevce je želel

Danes sem se poročila

(Zgodba iz življenja)

»Boš vedno samo moja?« me je vprašal Igor s svojim toplim, dragim glasom. Njegove roke so me božale in ljubkemale. Tudi kadar ni nič govoril, so mi te roke povedale vse.

»Kot da ne veš. Čigava pa, če ne samo tvoja?« sem rekla vznemirjeno in se tesno stisnila k njemu.

»Koliko je drugih fantov, ki so lepši in boljši od mene! Zakaj ne bi mogoče nekoč vzljubila koga drugega?«

»Igor, prosim, ne govori tega! Saj veš, da imam rada samo tebe in da bom vedno samo tvoja. Veš?« sem ga pogledala in že čutila solze v očeh.

»Ne joči, draga moja, imam te rad in ti mi pomeniš vse na svetu. Zato se bojim, da bi te izgubil.« Silovito me je objel. Stisnila sem glavo v njegovo ramo in čutila toliko ljubezni, da bi lahko ta hip umrla od sreče. Pustila sem solzam, da so mi tekle po obrazu in se tesno privila k njemu.

Potem je njegov objem popustil, rahlo me je prijel za rame in se mi zagledal v oči.

»Kaj je, moj dimnikar?« se je naenkrat zasmel in potem sva se smejala oba, ko mi je brisal z obraza temne sledove tuša za oči.

Tesno objeta sva potem odšla domov skozi mesto in še nikoli v življenju nisem čutila, da nekemu tako zelo pripadam, kot sem tisti večer Igorju. To je bilo pred letom dni.

Igor je pridno študiral, meni pa se je v drugem letniku angleščine zataknilo. Že mesec dni sem se izmikala najinim

sestankom, ta večer pa sem ga poklicala po telefonu in ga prosila, če lahko pride na dogovorjeno mesto. Bil je že tam, ko sem prišla. Ni me objel in poljubil, samo stal je tam in čakal, kaj bom povedala. Kot bi slutil, da je vse še bolj grozno, kot si je predstavljaj v mislih! Nisem mogla spregovoriti, dušilo me je, najraje bi se mu bila vrgla v naročje, se zagrizla v njegovo ramo in zakričala, da sem samo njegova in naj me nikoli več ne spusti. Toda namesto tega sem spregovorila z glasom, ki ni bil moj:

»Igor, poročila se bom!«

Pogledal me je, kot bi mu zadala smrtno rano in za trenutek sem v njegovih očeh razbrala prošnjo, naj večem, da to ni res, da kaj takega ni mogoče. Toda ko nisem rekla ničesar, mu je iz oči zasijala taka groza, da me je postalo strah. Toda nisem več mogla nazaj. Bilo je storjeno. Najini ljubezni sem zadala smrtni udarec.

»Želim ti, da bi bila srečna,« je po dolgem premoru spregovoril z glasom, ki ga nisem poznala. Tih je dodal: »Bolj kot z menoj!« Potem je počasi s sklonjeno glavo odšel.

SPOZNAVANJE

Jutri, jutri, jutri... so se ji vrstile misli vso noč. Da, jutri pojde v mesto. Čeprav ji je že šestnajst let, ga je videla šele dvakrat. Vedno je bila doma, pomagala materi, saj sta bili sami za vse delo na tej veliki kmetiji.

Prebujal se je nov dan, ko je stopila na

Hotela sem steči za njim, se mu vreči v naročje in ga prositi, naj nikar ne hodi proč, da ne bom nikoli z nikomer tako srečna, kot sem bila z njim, ali pa ga vsaj prepričati, naj razume, da sem to storila zato, ker so tako hoteli moji domači, in ne zato, ker ga nimam več rada. Toda obstala sem na mestu in samo nemočno gledala za njim.

*

Poroka je bila lepa. Nabavili so mi dolgo belo obleko in poročila sva se v cerkvi. Vse sem sprejela mirno, kot da se me to sploh ne tiče, zdelo se mi je, kot da sanjam. Za poročno darilo sem dobila zelenega Morrisa. Mama ni mogla prehvaliti mojega moža.

»Tako je dober, pa še inženir je in stanovanje in avto ima!«

Ko so nama nazdravljali s šampanjcem, sem v trenutku začutila, da ne bom vzdržala.

»Rada bi preizkusila avto.«

»Seveda, kar preizkusi! Grem s teboj,« je bil takoj za to moj mož.

»Ne, rada bi šla sama, dragi,« sem izustila to besedo, ki ni bila namenjena njemu in mu nikoli ne bo.

Zdaj drvim v svojem avtomobilu, v lepi bogati poročni obleki in si želim, da bi umrla.

C. C.

Josip Murn-Aleksandrov:

Ah ti bori . . .

Ah, ti bori, moji bori
vnovič zaduheli so,
glasno na zeleni gori
ptički jim zapeli so.

Vnovič skozi temne veje
sonce je prodiralo,
vedno slabše, počasneje,
kakor da bi umiralo.

In potočka pesmi rahle
v dalji so pojemale,
vetrnice se nadahle
ob njih so objemale.

Ah, pihljali so, vršali,
tiho bori tu so stali,
vetrci lahnó, lahnó —
plul mir božji nad zemljo.

Resnica

»Ti, Blaž, pravijo, da vsakomur resnico v obraz poveš. Ali je to res?«

»Vsakomur že ne, nekaj prijateljev si moram vendar ohraniti.«

Umna glava

»Ali je bilo lepo v gledališču?« vpraša služkinja svojo gospodinjco.

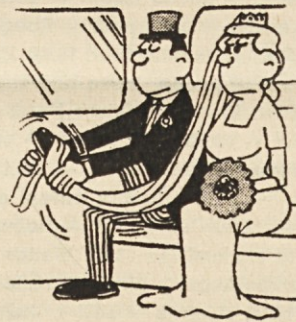
»Da, Minka, lepo je že bilo, samo preveč ljudi je umrlo.«

»Sem si takoj mislila, ko sem videla, koliko vencev so prinesli cvetličarji v gledališče.«

Strupen jezik

»Če me ne uslišite, si poženem kroglo skozi možgane.«

»Ali se ne bojite, da bi zgrešili tako majhen cilj?«

nje. Sedaj se je prvič zavedala, kaj pomeni obleka. Nič več je ni zanimal ta hrup in blišč.

Peš je prehodila vso dolgo pot proti domu. Sonce je že zahajalo in v njegovi ognjeno žolti luči je zagledala domačo hišo. Nič ni bila utrujena, samo nekje globoko v srcu je nosila tiste besede in začela spoznavati nekaj, česar do sedaj še ni vedela.

Pravljica o peklenščku in skopuhu

Nekega dne je prišel peklenšček na zemljo, se klatil iz kraja v kraj in gledal okoli sebe, kje bi koga pobral. Ko je hodil tako okoli, je srečal skopuha, ki je bil celó v peklu znan zaradi svojega oderuštva in skopuštva. Šla sta skupaj dalje in prišla do travnika, kjer je mlada pastirica pasla ovce. In zdajci je pastirica jezno zaklicala:

»Kako poredne ste, grde ovce! Da bi vas le peklenšček pobral!«

»Ali slišiš, kaj je rekla pastirica?« je vprašal skopuh. »Zakaj ji ne vzameš ovac?«

»Ker ni tako mislila, kakor je rekla,« je odvrnil peklenšček; »in če ne misli tako, kakor reče, tedaj nimam moči, da bi ji vzela ovce!«

Šla sta dalje in kmalu prispela do samotne kmečke hiše. Pred vrati je stala stara, jezna ženica in se ravno pripravljala, da bi natepla majhnega fantička. Vtem ko je zamahnila z roko, je vzkliknila:

»Da bi te peklenšček pobral, ti zanikrni fant!«

Ko sta bila že nekaj korakov od hiše, je vprašal skopuh peklenščka:

»Zakaj nisi vzela fanta, kakor je rekla ženica?«

»Ker ni tako mislila, kakor je rekla,« je odgovoril peklenšček; »pa če ne misli tako, kakor reče, tedaj nimam moči, da bi ji vzela fanta!«

In spet sta hodila dalje. Pa jima je prišel nasproti star, sivolas kmet, ki se je pravkar vračal z njive. Ves siromašen, truden in bolan je bil videti. Ko je zagledal skopuha, se je zdrznil, se mu globoko odkril, komaj pa je bil mimo skopuha, je tih zamrmral:

»Da bi ga peklenšček pobral, grdega oderuha!«

»Ali slišiš?« je tedaj rekel peklenšček. »Kar je rekel, je tudi resnično mislil!« In je vzela skopuha pod pazduho in ga odnesel s seboj v pekel.

nekaj bolj majhnih slamnjač, kakršne rabijo ženske, kadar kruh pečejo, če nimajo morda lesenih krnic.

Že sta se bila pogovorila, stala sta še na dvorišču, Peter se je poslavljajal in odpravljajal.

Tedaj je prilezel po lestvici s hlevov Pevčev pastir. V zavihanem zelenem predpasniku je nekaj nesel; in je Peter videl, kako skrbno pazi, da se mu ne bi v predpasniku kaj poškodovalo ali mu iz njega padlo.

»Kaj pa neseš, Filip?« ga je precej osorno vprašal gospodar. — »Morda sumi, da je pobral po gnezidih na hlevih jajca,« je za trenutek pomislil Peter, ki se je nekako začudil osornemu glasu Pevčevemu.

»Mucke. Naj se na soncu malo segrejejo in poigrajo, če hočejo.«

In Filip je počasi in skrbeče vzel iz predpasnika štiri mlade mačice, nežno jih položil v travo.

Petru so se živalice takoj prikupile; kar nasmehnit se jim je moral, ko so se tako radovedno in začudeno ogledovale naokrog.

»Kako so čedne!« jih je hvalil. »Čujte, oče Pevec, pa bi dali eno meni? Že nekaj časa nimam pri hiši mačka. Zadnji se mi je zameril, potepuh je bil in ves tatinski. Ciganom sem ga dal, Bog jim ga požegnaj! Zdaj pa se mi v mlino plodijo in množijo miši. Sem že večkrat mislil, da bo treba poskrbeti za drugega.«

Pevec, star, resen mož, se je nalahko nasmehnil. Še njemu so se zdele mačice lepe; in prijalo mu je, da jih je mlinar hvalil in si eno zaželel.

»Kar izberi si eno, Peter. Katero hočeš,« je rade volje dovolil.

Peter se je, ko se je z gospodarjem in celo s Filipom

še posvetoval, katera bi bila za mlin najprimernejša, odločil ne sicer za največjo, pač pa za najlepšo, kakor se mu je zdelo. Najbolj mu je godilo, da je, bela, imela na gobčku lepo rumeno liso.

Veselo se je zahvalil gospodarju in tudi pastirju, da je prinesel mačice prav tedaj s hleva, sicer še vedel ne bi, da imajo pri Pevcu mlade.

Zadovoljen je korakal z malo stvarco proti domu. Nežno jo je držal v veliki roki; mehka žametasta dlaka mu je prijetno grela in božala trdo kožo.

»Nič se ne boj, norčica mala!« jo je prijazno tolažil, ko je žalostno mijavkala in se mu skušala iz roke izviti. »Saj se ti nič ne zgodi. Doma dobiš mleka; veš, kozico imam, belo, kakor si ti, s črnimi lisami. Kuhanega lahko dobiš ali surovega, kakršnega boš rajši imela. In ko nekoliko poraseš, si boš miši lovila, dovolj jih je v mlino, še preveč. Nič ne žaluj po mami in po sestricah, pri meni se ti ne bo slabo godilo, lepo bom skrbel zate.«

In je res skrbel kakor za otroka. Od vsega, kar je jedel in je bilo tudi za mačico, ji je ponudil, največkrat najboljši kos.

»Stvar božja je kakor jaz,« je večkrat modroval, kadar je užival svojo skromno hrano in je prišla mačica, ljubkovanje in proseče mijavkala pred njim, mu z mehko dlako ščegetala gole noge. »Čuti in misli kakor razumen človek, samo govoriti ne more. Govori pa po svoje; le da ljudje te govoric navadno ne razumejo. A jaz ji že v očeh berem, kaj bi mi rada povedala.«

Vzel jo je k sebi na nekoliko mokasto klop ter ji v posebni skledici dal od zajtrka, kosila ali večerje.

Tako se ji je sčasoma privadil, da je že pogrešati več

ni mogel. Kramljajal je z njo kakor z razumnim bitjem, ko je poprej moral govoriti le sam s seboj, kadar ga je gluha in nema samota preveč težila. In ko ga je tako vdano in pazljivo gledala z rvajimi, na pol priprtimi očmi, je bil prepričan, da ga umeva, da čuti z njim. In da ima ob sebi bitje, ki mu je vdano, ki mu je lahko po mili volji govoril, ki ga nikdar ni žalilo, vse to ga je navdajalo s toplim občutkom zadovoljstva in veselja, celo s tih hvaležnostjo do nedolžne živalce.

A prav te mačke, zdaj je bila že rejena in močna, Tomaž ni mogel videti. Zakaj ne, bi menda sam ne mogel prav povedati. Ali mu je bila prirojena mržnja do mačk, ali se mu je dozdevalo, da se vrtva ta stvarca med Petra in njega, da mu jemlje del Petrove naklonjenosti, ali kaj je bilo, trpeti je pač ni mogel. Če sta jedla in je mijavkala mačka okrog mize in jo je Peter prijazno in ljubeznivo ogovarjal: »Ti si tudi lačna, sirotica?« je Tomaža kar zbolelo: »Da bi te škrat vzel, grdoba grda! Ob hrast zunaj bi te treščil, vrat bi ti zavil, utopil bi te!« Spomnil se je večkrat, kako so, ko je bil še pastirček, pri gospodarju, kjer je služil, še slepe mačice v potoku utopil, ker jih doma niso toliko potrebovali. In se mu je zazdelo, da bi bilo treba s to prav tako storiti. Včasih, če se jima je smilila okrog nog pod mizo, jo je z nogo brcnil, a zelo previdno, da bi Peter ne opazil. Kdaj in kdaj si je sam rekel: »Kaj se jezim, saj mi nič napoti ni!« A trpeti je vendar ni mogel.

In ta nedolžna mačka je postala žalostna usoda obema, njemu, ki jo je sovražil, in njemu, ki jo je ljubil.

(Dalje prihodnjič)

tedenski program

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 9. 9.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 10. 9.: 13.45 Informacije — Ljudske pesmi — Iz ljudstva za ljudstvo (Odlomki letošnje matinske proslave v Vogrčah). — TOREK, 11. 9.: 9.30 Vrtljak popevk. — 13.45 Informacije — Športni mozaik — Klic gora (Reportaža A. Kokota o slov. planinskem društvu v Celovcu). — SREDA, 12. 9.: 13.45 Informacije — Poper in sol. — ČETRTEK, 13. 9.: 13.45 Informacije — Slovenske umetne pesmi — Cerkev in svet. — PETEK, 14. 9.: 13.45 Informacije — Pri Gradiškem v Slovenjah (Pomenek o cerkvi sv. Heme in kapelice sv. Rozalije). — SOBOTA, 15. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

1. PROGRAM

SOBOTA, 8. septembra: 16.05 Za otroke od 5. leta dalje: Listamo po listnici: Skrivnost srečnega lova — 16.25 Hišica — 16.50 Zmaj — 17.00 Za družino: Klub seniorjev — 18.00 Mnenja sem. Kritične pripombe o televizijskem programu — 18.25 Papatin, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Halo... Hotel Sacher... Vratar (10. nadaljevanje): Poldi — 21.20 Svetovno prvenstvo v Beogradu — 22.05 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.10 Velikanski preplah pri FBI.

NEDELJA, 9. septembra: 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Zadeva z oslom — 16.40 Za otroke od 11. leta dalje: Woobinda — 17.05 Za družino: Trailer — 17.55 Papatin, lahko noč za najmlajše — 18.00 Gore in zgodbe — 18.30 Prizma, magazin za ženo danes — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Šport — 20.10 Kristijan v času — 20.15 Carjevič, opereta B. Jenbacha in H. Reicherta — 21.45 Čas v sliki — nočna izdaja — 21.50 Šport: Svetovno prvenstvo v vaterpolu v Beogradu.

PONEDELJEK, 10. septembra: 18.00 Znanje — aktualno — 18.25 Papatin, lahko noč za najmlajše — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje z renča Shilo — 21.20 Otroci v našem okolju — 21.30 Šport — 22.30 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 11. septembra: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.30 Živalski paradizi — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Po sledih Petra Roseggerja — 21.20 Realizem in poezija: Tatovi imajo težave. Tendence v italijanskem filmu 1942 do 1962 — 22.40 Čas v sliki — nočna izdaja.

SREDA, 12. septembra: 11.00 Program za delavce: Noč se je storila v Pristanišču Goten — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Stava — 17.10 Za otroke od 11. leta dalje: Poskušajte z nami — 17.35 Za družino: Tri ženske v hiši — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Predno greš spat, lahko noč za najmlajše — 18.30 Tri deklice in trije dečki — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.15 Panorama — 21.20 Egoistična ljubezen — 23.10 Čas v sliki — nočna izdaja.

ČETRTEK, 13. septembra: 18.00 Tečaj italijanskega jezika — 18.25 Predno greš spat, lahko noč za najmlajše — 18.30 Športni mozaik — 18.55 Šepetanje v stanovanju — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 21.31 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Nedelja v septembru — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja.

PETEK, 14. septembra: 11.00 Program za delavce: Nedelja v septembru — 12.20 Klub seniorjev — 18.00 Ostanj zdrav — 18.25 Predno greš spat, lahko noč za najmlajše — 18.30 Pater Brown — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Zgodilo se je pojutrišnjem — 21.15 Odkritje povedano: diskusija ORF — 22.11 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.20 Zato premisli, kdo se hoče večno vezati; angleška filmska šaloigra.

SOBOTA, 15. septembra: 16.30 Za otroke od 5. leta dalje: Pošiljka z mišjo — 16.55 Za družino: Morski gadi — 17.05 Začetek tekmovanja — 17.35 Stalno omizje v pomembni beznici — 18.25 Predno greš spat, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Napačni oglaš, šaloigra — 21.55 Šport — 22.25 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.30 Vihar nad Teksasom.

2. PROGRAM

SOBOTA, 8. septembra: 14.00 Saga o Forsyutih (23. nadaljevanje), serijski film: Stavka — 14.55 Evropsko lahkoatletsko prvenstvo v Einburgu — 17.20 Tarzan, zmagovalec puščave — 18.30 Slučaj poleg: Kraja — 18.55 Glasbena poročila — 19.30 Čas v sliki — 20.00 ORF danes — 20.06 Šport — 20.09 Izobrazba — 20.15 POP 73 — 22.00 Čas v sliki.

NEDELJA, 9. septembra: 14.00 Svetovno prvenstvo v vaterpolu v Beogradu — 14.55 Evropsko prvenstvo v lahki atletiki v Edinburgu: moški finale — 17.00 Svetovno prvenstvo v skokih v vodo v Beogradu — 18.00 Tedenski magazin — 18.30 Svetovno prvenstvo v plavanju v Beogradu — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Kultura — posebno — 20.05 Vprašanje kristjana — 20.10 Izobrazba — 20.15 Ljudje, ki bežijo pred ljudmi — 21.20 Swing in I — 22.05 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 10. septembra: 18.30 Televizija v šoli: Pisani denar iz vsega sveta — 19.00 Omembe vredni objekti v prirodopisnem muzeju: Niže živalstvo — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Šport — 20.09 Izobrazba — 20.15 Velike bitke: Bitka na Pacifiku (Tihem oceanu) — 21.15 Karl Valentin — retrospektiva — 22.00 Galerija — 22.25 Avstrija v sliki — Čas v sliki in kultura.

TOREK, 11. septembra: 18.30 Televizija v šoli: Gost pri Hansu Froniusu — 19.00 Morska biologija — 19.30 Čas v sliki in kultura — 22.00 ORF danes — 20.06 Šport — 20.09 Izobrazba — 20.15 Izložba — 21.15 Enainvajset — 22.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — Znanje — aktualno — Čas v sliki in kultura.

SREDA, 12. septembra: 18.30 Televizija v šoli: Luč iz teme — 19.00 Igranje — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Šport — 20.09 Izobrazba — 20.15 Glasba — 21.15 Švedska — raj z vprašanjem? — 22.15 Avstrija v sliki — Čas v sliki in kultura.

ČETRTEK, 13. septembra: 18.30 Televizija v šoli: Gost pri Giselbertu Hokeju — 19.00 Stik — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Šport — 20.09 Izobrazba — 20.15 Dalje, dalje — 21.30 Film na Japonskem — 22.25 Avstrija v sliki — Čas v sliki in kultura — Šport.

PETEK, 14. septembra: 18.30 Televizija v šoli: Kjer stanujejo bogovi — 19.00 Kaj je pogum? — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Spotoma ob koncu tedna — 20.06 Šport — 20.09 Izobrazba — 20.15 Nippon Monogatar: Katsumi, upornik — 21.45 Avstrija v sliki — Čas v sliki in kultura.

SOBOTA, 15. septembra: 15.55 Saga o Forsyutih, serijski film — Senzacionalni proces Casilla — 18.30 Mini-Max — 18.55 Glasbena poročila. Tonoptikum — Poročna pošta, kantata — 19.30 Čas v sliki — 20.00 ORF danes — 20.06 Šport — 20.09 Izobrazba — 20.15 Po-po-pomoč — 21.45 Čas v sliki.

LJUBLJANSKA TELEVIZIJA

SOBOTA, 8. 9.: 14.43 Napoved sporeda — 14.45 Edinburgh: Atletska tekmovanja za evropski pokal — 17.00 Po domače — 17.20 Guliver — 18.15 Obzornik — 18.30 Svetovno prvenstvo v plavanju — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 TV barometer — 20.30 Moji gostje in jaz: Dubrovniški trubadurji — 21.20 Skrivnosti morja — 22.10 Starinarja — 22.35 Glasbena oddaja — 22.50 TV kašipot — 23.10 Poročila.

NEDELJA, 9. 9.: 8.50 Skrivnosti morja — 9.40 Po domače z veselimi hmeljarji — 10.10 Kmetijska oddaja — 10.55 Otroška matineja — 11.50 Poročila — 11.55 TV kašipot — 14.00 Po domače z Dobrimi znanci — 14.25 Edinburgh: Atletsko tekmovanje za evropski pokal — 17.00 Poročila — 17.05 Ubite garjevo ovco — 18.30 Svetovno prvenstvo v plavanju — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.25 TV barometer — 20.30 Rezerviran čas — 21.3 Tuji pevci v našem studiu — 21.45 Športni pregled — 22.05 Poročila — 22.10 Rezervirano za šport.

PONEDELJEK, 10. 9.: 9.35 TV v šoli — 10.30 Angleščina — 10.45 Nemščina — 11.00 TV v šoli — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 15.40 Angleščina — ponovitev — 15.55 Nemščina — ponovitev — 16.10 Francoščina — ponovitev — 16.45 Madžarski TV pregled — 18.10 Obzornik — 18.25 Enciklopedija živali — 19.00 Mladi za mlade — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.25 TV barometer — 20.30 I. Cankar: Romantične duše — 22.15 Poročila.

TOREK, 11. 9.: 9.35 TV v šoli — 10.40 Ruščina — 11.00 TV v šoli — 14.20 TV v šoli — ponovitev — 16.10 Ruščina — ponovitev — 16.30 TV vrtec — 16.45 TV v šoli — ponovitev — 17.15 Madžarski TV pregled — 18.05 Obzornik — 18.20 Mladinska reportaža — 18.55 Osebn nega: Koža — 19.15 Od Smedereva do Nanasijske — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.25 TV barometer — 20.35 L. N. Tolstoj: Vojna in mir — 21.20 Kaj hočemo — 21.40 Po sledih napredka — 22.30 Poročila.

SREDA, 12. 9.: 8.20 TV v šoli — 11.00 TV v

šoli — 16.45 Madžarski TV pregled — 18.10 Obzornik — 18.25 Mačkon in njegov trop — 19.00 Kratki film — 19.15 Prijatelji glasbe — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.25 TV barometer — 20.35 Mr. 10 odstotkov — 22.10 Likovni nokturmo: Anton Repnik — 22.20 Poročila.

ČETRTEK, 13. 9.: 9.35 TV v šoli — 10.30 Angleščina — 10.45 Nemščina — 11.00 Francoščina — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 15.40 Angleščina — ponovitev — 15.55 Nemščina — ponovitev — 16.10 Francoščina — ponovitev — 16.45 Madžarski TV pregled — 18.00 Obzornik — 18.15 Izbor športnih in turističnih oddaj — 18.55 Viharni vrh — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Kam in kako na oddih — 20.40 Četrtrkovi razgledi — 21.30 E. Zola: Germinal — 22.15 Poročila.

PETEK, 14. 9.: 9.30 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 14.40 TV v šoli — ponovitev — 16.10 Angleščina — ponovitev — 16.45 Madžarski TV pregled — 18.15 Obzornik — 18.30 Pozor, kamera teče — 18.55 Doktor na pohodu — 19.20 Športna rekreacija — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.25 TV barometer — 20.35 Glasno šepetanje — 22.25 21. stoletje — 22.50 Poročila.

SOBOTA, 15. 9.: 9.35 TV v šoli — 11.00 TV v šoli — 16.20 Helsinki: Atletika Finska: Sovjetska zveza - Vzhodna Nemčija — 18.35 Obzornik — 18.50 Guliver — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.25 TV barometer — 20.30 Zlata roža Portoroža — 21.05 Glasbena oddaja — 21.30 Skrivnosti morja — 22.20 Starinarja — 22.50 TV kašipot — 23.10 Poročila.

Kolera v Italiji

Italijanske zdravstvene oblasti so sporočile mednarodni organizaciji za zdravstvo, da se je v zadnjih dneh v Italiji razširila epidemija kolere v pokrajinah Neaplja in Barija in da je za to nevarno boleznijo umrlo že 18 oseb. V Neaplju so pričeli z množičnim cepljenjem proti koleri.

Svetovna zdravstvena organizacija je sporočila, da je bilo v Evropi ugotovljenih v Italiji 134 primerov, 10 na Švedskem, 5 v Britaniji, 3 v Franciji, po dva primera kolere pa v Zahodni Nemčiji.

Tuje agencije poročajo, da tuji turisti panično zapuščajo Neapelj in njegovo okolico ter ostale kraje v Italiji.

Nekatere države, zlasti vzhodne (Češko-

slovaška in Madžarska) so podvzele na svojih mejah stroge zdravstvene ukrepe, ki bi naj preprečile razširitev kolere na njihova ozemlja.

Likovna umetnost:

Zorka Weiss v Deželni galeriji

V sredo so v Deželni galeriji v Celovcu odprli posebno razstavo slik in risb naše rojakinje Zorke Weissove. Likovnica Zorka Weiss je študirala pri profesorju Maxu Weilerju na dunajski Akademiji likovne umetnosti. Za svoja dela je bila večkrat nagajana.

V TURČIJI ZAPLENILI CELO GORO OPIJA

Orjaško količino opija, nad 2 toni, so zaplenili v Turčiji. Tihotapce so prijeli, ko so s kamionom tvorili na jug države natanko 2150 kg opija, ki bi po predelavi dal 215 kg heroína, vrednega bajeslovne vsote.

ŠVEDI V SKRBEH ZA KRALJA

Na tisoče Švedov čaka vsaki dan pred kliniko v Haelsingborgu, da bi zvedelo za zdravstveno stanje švedskega monarha Gustava VI Adolfa. 90-letnega švedskega kralja, ki je najstarejši monarh na svetu, je v tej kliniki zaradi notranjih krvavitev operiral njegov dolgoletni zdravnik prof. Gunar Bjoerk.

Kralja redno obiskuje tudi njegov vnuk, prestolonaslednik princ Karl Gustav in princezi Kristina ter Ingrid. Gustav VI., ki je med Švedi izredno priljubljen, je prišel na prestol leta 1950.

400 AMFOR V STAROGRŠKI GALEJI

Arheologi iz Splita so pri otoku Visu (Jugoslavija) raziskovali morsko dno in našli starogrško galejo. Na gladino so prinesli 447 amfor, v katerih je ladja prevažala vino. Podvodni arheologi so našli tudi nekaj lepih keramičnih predmetov, kuhinjski pribor in skrbno oblikovan brnast vrč.

ČEBELE NAPADLE MESTECE

Mesteca Golana na severovzhodu Brazilije je pred kratkim doživelo nenavaden napad. Ne da bi kdo vedel, kako in zakaj, so se nadenj spustili velikanski roji divjih čebel. Prebivalci so v paniki bežali na vse strani, se zabarikadirali v hiše in rešili so jih šele gasilci, ki so v

azbestnih zaščitnih oblekah z metalci plamenov pregnali roje nevarnih žuželk. Na stotine ljudi je bilo opikanih in med njimi so trije v kritičnem stanju.

VESOLJSKI REKORD SKYLABA

Posadka vesoljskega laboratorija skylab II je postavila nov rekord bivanja v vesolju. Posekala je dosedanja rekord posadke skylaba I, ki je dosegel 28 dni, 49 minut in 6 sekund nepretrganega bivanja v vesolju.

Posadki rekorderki je odobreno še najmanj 7 dni bivanja v orbiti. Znanstvenike na Zemlji posebej zanima, kako bo človeški organizem prenesel tako dolgo življenje v breztežnosti.

Dosedanja rekorderji Pete Conrad, Joseph Cerwin in Paul Weitz so imeli precej težav pri gibanju po ravnini na Zemljo. Ugotovili so, da jim je dolgo bivanje v vesolju škodovalo tudi na kardiovaskularnem sistemu; to se je pokazalo pri zmanjšanju obsega srca in izgubi rdečih krvničk.

VENTILATOR VARUJE SPOMENIK

Znane bronaste konje na cerkvi Sv. Marka v Benetkah ogroža onesnaženo ozračje, saj kisline, ki jih vsebuje zrak, razjedajo spomenik. Industrialcu Albertu Sertuzziju je prišlo na misel, da bi za bronastim okrasom postavil ventilator, ki bi s svojim delovanjem preprečeval, da bi korozivni delci padali na konje. Njihovo stanje je že več let skrbelo muzejske delavce in prebivalce Benetk. Nekoč je bilo celo odločeno, da jih je treba sneti z njihovega mesta ter jih odnesti v enega izmed številnih mestnih muzejev, kar pa meščanom ni bilo všeč. Sertuzzijeva pobuda je zdaj našla podporo v širokih plasteh prebivalcev.

Rutar - Center

Color-televizor
nudi vedno več šil. 12.900.—

Pri nakupu novega belo-črnega televizorja znamke: Telefunken — Imperial televizor — šil. 1500.— za vaš stari televizor!

A 9141 Dobrla vas — Eberndorf
Telefon 0 42 36 - 381